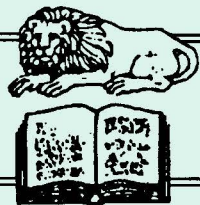

Jeromos füzetek

13. szám

Szentírásvasárnap '93

Szent Jeromos Bibliatársulat
« « « Budapest, 1993 » » »

Tartalomjegyzék

Egyiptomi hadzs [zarándok] háza, vö. 31.o. megjegyz.	címlap
Ajánlás	1
Csendes percek	2
Az angyalokról – a Bibliában [Kerekes Károly]	5
Az angyalokról – lelkipásztori szemmel [Rajkai István]	13
<i>Melléklet: Élő Ige (Bibliaiskola, 3. óra: 1-8.o.)</i>	[19]
Tanácsok bibliakörvezetők számára [Anneliese Hecht]	19
Liturgia [Verbényi István]	23
Bibliai növények (gránátalma) [Zimányi Ágnes]	25
Olvasóink kérdezik	27
Évfordulók (a Tanítóhivatal megnyilatkozásai)	29
Kis Jeromos (gyerekprédikáció) [Székely János]	32
Társulatunk [közgyűlés, információk]	34
Könyvszolgálat	36

J e r o m o s f ü z e t e k

**Biblikus-lelkipásztori, gyakorlati folyóirat
lelkipásztorok, hitoktatók, bibliaapostolok számára
ISSN 0866-2207**

Szerkeszti, kiadja és terjeszti:

Szent Jeromos Bibliatársulat

B i b l i a k ö z p o n t

1066 Budapest, Teréz krt. 28. I/6

Nyitva: hétfő-csütörtök 9-17 * ☎ 132-22-60

A szerkesztőbizottság tagjai:

Pantó Eszter, Rajkai István, Székely István,

Tarjányi Béla, Vágvölgyi Éva

Felelős szerkesztő: Tarjányi Béla

Grafikák: Vágvölgyi Éva

Nyomda: Méhecske Kft

Ajánlás

Az isteni Igétől megvilágosítva, ti lesztek az új evangélizálás apostolai. Rátok hárul a feladat, a huszadik század mostani, utolsó évtizedében, hogy elvigyétek az evangéliumi üzenetet kortársaitoknak és mindazoknak, akikkel találkoztok. Nektek kell átjárnotok a társadalmat a mindent megújító hit kovászával. [A Szentatya a magyar fiatalokhoz, 1991. aug. 19.]

Ismeretes a tény: nem annyira nekünk kell Istenhez mennünk, hogy találkozzunk vele, hanem inkább Ő közeledik hozzánk, hogy találkozzék velünk. Isten megismerteti magát a lelkiismeret belső hangja révén és a természet látványán keresztül is. De ennél magasztosabb módon is kinyilatkoztatta nekünk misztériumát. A hívők tanúságtétele felkészít bennünket Isten Szavának hallgatására. „Mindenki, aki segítségül hívja az Úr nevét, üdvözülni fog. De hogyan hívhatják segítségül, amíg nem hisznek benne? S hogyan higgyenek abban, akiről nem hallottak? S hogyan halljanak róla, ha nincs, aki hirdesse?” (Róm 10,13-14).

[A kultúra és a tudomány képviselőihez, 1991 .aug. 17.]

A kilencedik

A Hegyi Beszédben Jézus
Nyolc fényes ösvényt
Mutat meg számunkra,
Mely a boldogságra,
Istenhez vezethet.
Oly kívántosnak,
szépnek látszottak,
De azt az egyet,
Amelyet nekem szánt,
Köztük sehogy nem leltem.
Néha már nagyon
Türelmetlen voltam.
Merre kell hát mennem?
A boldogságra én
Így hogy juthatok?
Próbálkoztam erre,
De ott nem mehettem.
Elindultam arra,
De valaki mindig
Ott is utam állta.
Lassan megértettem,
Ő az, ki nem enged,
Ő, ki utamat állja,
Mint az egykori úton
Bálám szamarának.

Most végre meglett
Az a fényes ösvény,
Amelyet nekem szánt,
Hogy boldogságomhoz,
Istenhez vezessen.
A Nyolc Boldogság közt
Hiába kerestem,
Ott nem találtam.
Egy kilencedikben
Leltem az enyémre:
Jézus búcsúzáskor
Övéi elé térdelt,
Úgy szerette őket,
Hogy lábukat megmosta,
Megtörölte szépen.
Mikor befejezte,
Így szólt hozzájuk!
Példát adtam nektek,
Amint veletek tettem:
Ti is úgy tegyetek.
Bizony, mondom nektek,
szolga az uránál,
Küldött küldőjénél
Nagyobb nem lehet.
Boldogok vagytok,
Ha ezt megértitek,
S így is cselekszetek.
[Havva]

A szentírásolvasás odafigyelés, Isten szavának ajándékként fogadása. Ez a figyelem ugyanolyan, mint Máriáé: Teljesedjenek be rajtam szavaid! (Lk 1,38) Az odafigyelés tehát az imádás és a készség magatartásában valósul meg. A Szentírásban nem olyasmit kell keresnünk, ami másokra vonatkozik vagy ami érdekes a számunkra, hanem hagynunk kell, hogy Isten szóljon hozzánk.

A szentírásolvasás személyes odafigyelés, amely szükségképpen kapcsolódik a közösségi igehallgatáshoz. A liturgiában felolvasott Szó és a szentírásolvasás között egészen szoros a kapcsolat: a szentírásolvasás mintegy folytatása a közös igehallgatásnak és arra való személyes előkészület. Közös igehallgatás nélkül a szentírásolvasás valamilyen egyéni üggyé válik, míg a közös igehallgatás egyéni olvasás nélkül csak általánosságokra vezet.

A Bibliát különböző lelkülettel fogadhatjuk: kemény merevséggel, kételkedéssel, vagy szabadon. A merevek, a túlságosan szigorúak megbotránkoznak már a Szentírás szavain is, amint Szent Péter második levelében olvashatjuk: Szent Pál leveleit a tanulatlan és állhatatlan emberek kicsavarják a saját vesztükre, akárcsak a többi Írást is (3,16). Ma ezt a betűkhöz való tapadásnak neveznénk: amikor nem akarjuk megérteni a Bibliában az átvitt értelmű jelentést és az irodalmi formák sokféleségét. A másik véglet a kételkedők magatartása. Ők a racionalisták, akik megfosztják erejétől a Szentírást.

Ne csatlakozzunk a betűkhöz-tapadás vagy a fundamentalisták magatartásához, amely megbénítja a szívünket és szellemünket, de ugyanúgy kerüljük el a racionalista felfogást, amely arra vezet, hogy vállunkat vonogatva így szóljunk: Lehet, hogy a Biblia ezt és ezt írja, mi azonban akkor is saját belátásunk szerint cselekszünk. Ezzel szemben a Szentírás magyarázata, értelmezése olyan magatartásra hív,

amely szellemi szabadsággal képes kibontani annak valódi mondani-valóját.

Aki szereti a Bibliát, az előtt feltárul a szándékolt mondanivaló, az felfogja annak értelmét és elfogadja a szív szabadságával. Uram, adj nekünk hallásra kész szívet. Add, hogy a Szentírás különböző szavain elmélkedve egyetlen éneket halljunk: irántunk való, keresztfeszített szereteted énekét.

Kockára tetted értünk életedet és halálra adtad magadat, mert mindig hűségesen szeretsz minket, Jézus Krisztus, Urunk és Istenünk, aki az Atyával és a Szentlélekkel élsz és uralkodol mindörökké.

Az evangélium örömében részesül az, aki megtalálta az élet teljességét, és ezáltal feloldottá, szabaddá, ártatlanná, rettenthetetlenné és korlátozatlanná lett. Ennek az örömnek a részese hasonlít a kereskedőhöz, aki igazgyöngyöt keresett. Amikor egy nagyon értékeset talált, fogta magát, eladta mindenét, amiye csak volt, és megvette azt (Mt 13,45k). Talán azt gondoljuk, hogy amint a kereskedő megtalálta az értékes gyöngyöt, attól kezdve minden más gyöngyöt megvetett?

Semmiképpen! Aki megtalálta a különösen értékes gyöngyöt, az képes lesz az összes többi helyes értékrendbe állítani, egymáshoz viszonyítani és a becsebb gyöngyűhöz képest értékelni őket. És ezt minden bizonytalankodás nélkül teszi, mert ha a különösen értékes gyöngyöt veszi mércéül, jobban fel tudja mérni a többiek értékét is.

Aki a kincset megtalálta, nem vet meg minden egyebet; nem fél tárgyalást kezdeni azokkal, akik más kincsekkel rendelkeznek, mert most már képes mindent megfélelően értékelni.

Erre ismét az evangélium szava vonatkozik: Mondom nektek, hogy akinek van, az kap, akinek nincs, attól még azt is elveszik, amiye van (Lk 19,26). Annak, akié az evangélium öröme, aki birtokolja az értékes gyöngyöt, a kincset, megadatik, hogy észrevegye a többi értékeket, más vallások értékeit, a keresztyénségen kívüli emberi értékeket. Képes lesz arra, hogy bátortalanság, kisebbségi érzés és gátlás nélkül, sőt örömmel folytasson párbeszédet, éppen azért, mert ismeri minden másnak az értékét.

Annak, aki az örömet birtokolja, megadatik az érzék a más vallásokban fellelhető igazságtartalom iránt. Carlo Maria Martini bíboros

Kerekes Károly O.Cist.

Az angyalokról – a Bibliában

Amióta az a túl magabiztos német professzor, Herbert Haag megírta a Búcsú az ördögtől című könyvét, igen sokan azt gondolták, hogy a felvilágosult hívő embernek az angyaloktól is búcsút kell vennie. Így tettek a Jézus korabeli szadduceusok is.

Való igaz, hogy egyesek ma megkérdőjelezik az angyalok létezését. Vagy ha a létezésüket el is fogadják, természetükről és működésükről a legkuszább nézeteket vallják. Ezzel szemben, mint az történni szokott, egyre erősebben hallatja szavát egy másik véglet, – gondoljunk az ugyancsak német földön sarjadt Engelwerk mozgalomra, amely élők-holtak sorsában annyira túlhangsúlyozza az angyalok szerepét, hogy szinte eltörpül mellettük Jézus Krisztus. Szaporodnak az angyaljelenések. Olvastam leírásokat különféle rendű és rangú angyalokról, akik a legmodernebb szabású, legváltozatosabb színű drága ruhákban, fejükön, karjukon és derekukon a legrafináltabb fazonú ékszerekkel és drágakövekkel jelennek meg, aszerint, hogy jó vagy rossz hírt hoznak, stb. Ilyen körülmények között mit tegyünk, vagy egyáltalán mit higgyünk az angyalokról?

Bizonyára sokan vannak velem együtt, akik ilyenkor nem a legújabb sütetű brosúrákat bújják, hanem fölteszik a legalapvetőbb kérdést: Mit mond erről az Isten, mindenek előtt a Bibliában? Isten kinyilatkoztatott ígéje nélkül ilyen kérdésekben én egy tapodtat sem tudok lépni. Tudom ugyanis a boldogult Prohászka püspökkel, hogy az emberi ész istálló-lámpásával legfeljebb csak mitológiai lidércálmokat szövögethetünk. Attól tartok, hogy az általam ismert angyaljelenések leírásai is ilyen fogantatásúak. – Tudomásul kell vennünk, hogy emberi ésszel, bölcséleti spekulációval az angyalok létét, természetét, működését bizonyítani nem lehetséges. Ezért ismételjük, hogy helyes kiindulásunk és jó eredménnyel kecsegtető alapkérdésünk csak az lehet: Mit mond erről az Isten?

Mondanivalónk lényegét két fő részre osztjuk. Egyrészt azt vizsgáljuk, hogy mit lehet tudni a kinyilatkoztatás alapján az angyalokkal kapcsolatban létezésükről és lényegükből fakadó működésükről, természetükről, személyvolumukról, nevükről-számukról. Másrészt viszont mit tudhatunk konkrét tevékenységeikről, szolgálatukról: istenszolgálatukról, és legkiemeltebben Jézus Krisztus, mint a Szövetség Angyala körüli szolgálatukról.

Sietünk megjegyezni, hogy vizsgálódásunk és egész látásmódunk itt nem annyira a szisztématisz teológiának, nem az angyal doktrínának, Aquinói Szent Tamásnak kicövekelt útját követi, hanem sokkal inkább a magas skolasztikus tudományosság előtti utolsó nagy nyugati egyházatyának, Clairvaux-i Szent Bernátnak a nyomaiban jár. Bernát ugyanis, felbátorodva Jézus Krisztus példáján, aki a Jn 1,51 tanúsága szerint önmagára alkalmazta a Jákob létráját, amelyen Isten angyalai fel- és leszállnak a megnyílt ég és föld között, ezt a Jákob-létra hasonlatot Jézus nyomán Szűz Máriára alkalmazta. Hogy a magad helyén te magad is lehess fel- és leszálló angyalokat hordozó létra földünk és a megnyílt ég között. Mindez persze csak úgy, ha él benned Jézus Krisztus. (Mint Máriában.) Hogy azonban a kitűzött feladatunkról meg ne feledkezzünk, térjünk a lényegre: az angyalokról – a Bibliában.

Az angyalok létezése és természete az Egyház általános tanításában. – A kinyilatkoztatás kezdettől fogva beszél az angyalokról. Létüket sehol soha kétségbe nem vonja. Természetesnek tartja teremtett voltukat, bár kifejezetten nincsenek felsorolva az ég és föld, az emberek és állatok teremtésekor. Az angyalok természetéről meg egyáltalán nem beszél a kinyilatkoztatás. Gyakorlatilag nem érzi fontosnak ezt a kérdést a Biblia. Ismeretes Szent Ágoston tanítása, hogy t.i. az angyalok szó inkább csak a működésüket jelzi, és nem a természetüket. Sok szentatya töpreng azon, hogy van-e az angyaloknak testük, legalább afféle éteri test, ami viszont már az anyaghoz való kötöttségüket sejtetné. Szent Bernát igencsak tiszteli az angyalokat, és igen megszívlelendő tanításokat ad róluk, pontosabban az életünkben és üdvösségünkben betöltött szerepükről. Az éteri testről megvallja, hogy ő bizony erről semmit sem tud mondani; amit erről elődei tanítanak, az őt nem elégti ki. Precíz teológiai megfogalmazásokra nem törekszik, megelégszik a Biblia tényszerű közlésével.

Mint tudjuk, csak a IV. Lateráni zsinat (1215) foglalkozik először tételesen a látható és láthatatlan világ teremtésével s benne külön a szellemi természetű angyalokkal. Csak ez után, és főként az arisztotelészi filozófiának a keresztény teológiába, pontosabban a skolasztikába való beépülése után kezdtek szisztematikusan, rendszerbe foglaltan kidolgozni az angelológiát. Legkiválóbb angelológus az éppen ezért angyali doktor-nak is nevezett Aquinói Szent Tamás. (Az ő nyomain haladva írja meg egy jó félszázaddal ezelőtt az angyalokról szóló nagy tanulmányát a magyar Horváth Sándor OP.). Mi azonban nem a bölcséleti teológia bazaltkövein járunk most, hanem a Biblia négyezer év óta taposott ösvényein. Amelyeken maga Jézus Krisztus is járt. – Csak mellékesen jegyzem meg: Énmagam keserves kínok között jöttem rá 1950-ben (a szerzetesek szétszórásának évében) a szatanológiával való foglalkozásom közben, hogy teljesen elég nekünk erről a kérdésről az, amit az Isten mondott a kinyilatkoztatásban. Ez áll természetesen nemcsak a szatanológiára, de az angelológiára is.

De hát akkor mit mond az Isten most már konkrétan, és nemcsak úgy általában az angyalok természetéről? – Szent Bernát kiemeli a Zsidókhoz írt levél angyaltanából mindjárt az 1,7-ből: Angyalait szelekke teszi, és szolgálait tűz lángjává (Poión tús angélusz liturgusz autú pürosz phloga). Ez a képnyelvi kinyilatkoztatás kísértette néhány szent-atyát az említett éteri test elméletre: tűz-test. Az egész Szentírásba beleágyazott szemlélet szerint ez a képi megközelítés egyszerűen az angyalok teremtett szellemi természetére utaló tanítást hordozza. – Ezt a szilárd véleményt húzza alá a pár sorral később leírt kinyilatkoztatás, amelyet talán a legklasszikusabb szentlelkes tanításnak kell elkönyvelnünk az angyalok természetéről – már amennyire ez világos lehet a biblikus teológia művelői számára. Amit tehát a Zsid 1,14-ben olvashatunk: Nemde szolgáló szellemek ők mindnyájan? Küldetésüket azoknak a szolgálatára kapták, akik örökölni fogják az üdvösséget. Jegyezzük meg: Nincs az egész Szentírásban még egy vers vagy még egy hely, amely Isten szavával és tekintélyével világosabb tanítást adna az angyalok lényegéről, természetéről, és egyben mindjárt működéséről is, mint ez a vers. Először is félreérthetetlen egyértelműséggel tanítja, hogy az angyalok szellemek: pneumata. Tehát se nem különleges testtel felruházott lények, se nem az Istenből vagy az emberből kiáradó ki-sugárzó fény- vagy kép-jelenségek, hanem egyszerűen teremtett

szellemek. A szellemek megjelölés már hét verssel korábban is elhangzott Isten hírnökeiről, üzenetvivőiről. Istenből indulnak ki, de nem emanációk, az Isten lényéből való kisugárzások formájában, mint ahogy sokan magyarázzák az ószövetségi Isten angyala illetve Isten-angyal kifejezést (vö. Ter 31,11; Szám 22,22; Bír 6,12; stb.).

Felfigyelhetünk még arra a mozzanatra is, hogy a Zsid 1,7-ben tűz-láng-nak nevezi a szent szerző az angyalokat. Az Ószövetségben a Bír 13,20-ban azt olvassuk (Sámson apjának, Mánuének a látomása) az Isten angyaláról ill. az Isten-angyalról, hogy amikor a láng az ég felé csapott az oltárról, az Úr angyala felemelkedett ebben a lángban. De ez is csak látomás, és semmiképpen sem holmi materializáció az éteri test értelmében. A láng, mely mind a héber, mind a görög, mind pedig a latin nyelvben a lobogást (lobbanást) kifejező hangutánzó szó (lahav, flog, flamma), az angyalra vonatkoztatva asszociációs kép hordozója.

Az angyalok létének és természetének megfelelő működés. – Az angyalok lényegi mivoltára vonatkozólag a már említett újszövetségi kinyilatkoztatásunk a Zsid 1,7.14-ben egyértelműen leiturgoi-nak, tehát különleges kultikus szolgálattevőknek nevezi őket a sugalmazó Szentlélek. Illetve még tovább pontosítva: kultikus szolgálattevő szellemeknek (leiturgia pneumatá). A Szentírásban közölt angyal-jelenések mind ennek a lényegi tartalomnak különböző létsíkok illetve létszférák irányában megnyilatkozó tevékenységei. De minden létszférában – Isten felé, világ felé, közösség felé és egészen kiemelt módon Jézus Krisztus felé mint a Szövetség Angyala felé – liturgikus (vagyis kultikus, végeredményben istentisztelethez kapcsolódó) szolgálatot hordoznak. Az emberekkel kapcsolatban az említett klasszikus bibliai helyen egészen pontosan meg is fogalmazza: küldetésüket azoknak a szolgálatára kapják, akik örökölni fogják az üdvösséget. Vagyis a teremtménynek a Teremtő létteljességébe való beépítése a szolgálatuk.

Külön probléma az angyalok személyes jellege. Személyek-e, és ha igen, akkor hogyan? – Az emberről tudjuk, hogy személyes lény. Ez annyit jelent, hogy felismeri a Teremtő teljes létteljességéhez és a teremtmény részteljességéhez való viszonyát, és dönteni képes mindkét irányban a maga felelős magatartásáról. Sajátos dualizmusa (testi és szellemi természete) ebben segíteni, de gátolni is tudja. – Személyes lény az Isten is. De egészen másképpen, mint az ember. Ti. az Atya, a

Fiú és a Szentlélek egymáshoz való viszonyában, sajátos és semmi máshoz nem hasonlítható relációjában rejlik személy-voltuk gyökere, miközben ugyanazt az egyetlen isteni lényeket hordozzák. – De hogy hogyan személyes az angyal, arra igazából csak negatívó-pozítívó tudunk felelni, ti. hogy nem úgy, mint az ember, és nem úgy, mint az Isten. Az angyal is felismeri a Teremtő Istenhez, valamint a teremtményekhez (köztük kimagaslóan az emberhez) való viszonyát és kötelességét, köteles szolgálatát. Mindezekről szabadon dönt (ill. szabadon döntött) ő is. De az embertől különbözően nincs teste, az Istentől különbözően nincs létteljessége stb. – A kinyilatkoztatásban személyes jelleggel jelennek meg az angyalok. De hogy pontosan hogyan személyek, megvalljuk őszintén: nem tudjuk.

Külön vizsgálat tárgya lehet az angyalok neve és száma is. Ismerjük Mihály, Gábiel, Ráfael, Uriel nevét. Ezek a nevek megjelenésüknek, különleges funkciójuknak értelmezései csupán: »Ki olyan, mint az Isten«, »Isten ereje«, »Isten gyógyít«, »Isten a fényem«. Számuk héttől a végtelenig mozoghat. Ráfael azt mondja Tóbiásnak: Ráfael vagyok, az Úr angyala, egy a hét angyal közül, akik készen állnak arra, hogy az Úr fenséges színe elé lépjenek (Tób 12,15). A Jelenések könyvében viszont azt mondja a pathmoszi látnok: Amint néztem, sok angyal szavát hallottam a trón, az élőlények és a vének körül. Számuk meghaladta az ezerszer ezret és a tízezerszer tízezret (Jel 5,11). Ne felejtsük, hogy a Bibliában a számok (az egyes számjegyen kívül) mind csak jelek, vagy erőbeli különbségek. A becsületes felelet ebben a vonatkozásban is csak az lehet: Nem tudjuk. – Angyali karokról beszéltek már az Ószövetségben is. Pl. az említett ráfaeli idézet alapján az angyalok hét karát emlegették, a keresztény ókorban Pszeudo-Dionüsziosz óta az angyalok kilenc karát. Ezek a számok alapján pedagógiai utak, módszerek az angyalok lelturgiáinak, kultikus szolgálatainak megjelölésére. Így beszélünk különböző amgyali karokról: angyalok, arkangyalok, trónusok, uralmak, fejedelemségek, hatalmasságok, égi erősségek, kerubok és szeráfok. Ezeknek azonban teológiai jelentőségük nincsen. Ismételjük: ezek a különbségtételek csak az angyalok működése, szolgálatáttele és üdvösségtörténeti szerepe szerint adódnak.

Az angyalok, mint teremtmények a mi szolgatársaink. – Már az eddigi-ek alapján is nyilvánvaló, hogy a szolgálat szó, sajátosan a kultikus is-

tenszolgálat és az üdvösség érdekében vállalt emberszolgálat (az a bizonyos leiturgia) tulajdonképpen az egész angelológiának kulcsszava. A Jelenések könyvének befejező részében olvassuk (Jel 22,8-9), hogy a pathmoszi látnok imádni akarta az angyalt, tehát egyedül a Teremtő Istennek kijáró tiszteletben akarta részesíteni. Megdöbbenő az angyalnak rövidebben már előbb is (Jel 19,10-ben) hangoztatott felvilágosító szava: Én, János hallottam és láttam ezeket. Miután hallottam és láttam, leborultam az angyal lába elé, aki ezeket megmutatta, hogy imádjam. De ő így szólt hozzám: Vigyázz, ne tedd! Én csak szolgatársad vagyok és a testvéreidé, a prófétáké, és azoké, akik megszívlelik e könyv (prófétai) igéit. Egyedül Istent imádd! – Az angyalok tehát Isten kinyilatkoztatott igéje szerint szellemek ugyan, de teremtményvoltuk szerint szolgatársaink. Így lehetséges az is, hogy bizonyos emberi szolgatársainkat is angyaloknak nevezzük, anélkül, hogy azok megszűnének hús-vér emberek lenni. S az is érthető a Jelenések könyvének 2.-3. fejezete alapján, hogy az ott szereplő hét kisázsiai egyháznak (amely az egész egyházat jeleníti meg, térben és időben egyetemlegesen) vezető szolgálattevőit angyaloknak nevezi a látnokot vezető és az üdvösség igazságaira tanító égi hírnök: Az efezusi egyház angyalának írd meg... A szmirnai egyház angyalának írd meg... stb. Mindaz, aki az Isten dicsőítésére és az ember üdvözítésére való szolgálatot nyer, az mindenkor és mindenütt angyali hivatást tölt be, és ilyen tág értelemben, ahogy a Biblia is teszi, angyalnak nevezhető. – Sőt az ellen sem lehet kifogást emelni, hogy bizonyos vallási közösségekben, pl. szerzetekben is, az előljárók egy-egy, a lelkiéletben, a szent közösség szabályzataiban és rendi szokásaiban kevésbé járatos testvér mellé egy már járatosabbat jelölnek ki, akit azután az angelus megtisztelő címmel tartanak számon.

Az angyalok istenszolgálat. – Az ószövetségi Szentírás klasszikus helye az angyalok istenszolgálatának bemutatására Iz 6,1-3. A szentírási szakasz ismerős: a hatszárnyú szeráfok kara szüntelenül éneкли Isten előtt állva a Szent, Szent, Szent dicsőítő éneket. Közben az egyik angyal a próféta ajkát is megtisztítja, hogy méltó módon hirdethesse a népnek Isten igéjét. – Az Újszövetségben is érdemes reflektálva olvasni illetve hallgatni a Jézus születésekor éneklő angalkórus igéit: Dicsőség a magasságban Istennek, és a földön békeesség a jóakarátú embereknek (Lk 2,14). Hadd hangsúlyozzuk újra az angyalok lényegéből

(természetéből) folyó legsajátosabb leiturgiájukat, kultikus szolgálatakat, amelyben az istendicséret mellett mellett mindig ott van az ember-szolgálat is. És ebben közös az angyal és az ember teremtményi küldetése!

Az angyalok emberszolgálata, különleges emberszolgálati tevékenységei. – Három irányú főtevékenységüket emelhetjük ki:

a/ Először is a választott nép közösségének illetve közös-ségeinek – Izraelnek, az Egyháznak, és természetesen a részegyházaknak, családoknak stb. – védelme és vezetése. Kezdve a Kiv 23,20-ban Mózesnek adott isteni ígén: Íme, előtted küldöm angyalomat, hogy őrizzen utadon és elvezessen arra a helyre, amelyet kijelöltem... Vagy az Újszövetségben a Szentcsalád védelmén (Mt 1,20-2,20).

b/ Másodszor az egyes személyek védelme. – Itt elsősorban a hívő jámborokról beszél az Isten Könyve. Mint például a Zsolt 91,11-ben: Mert elküldi angyalát hozzád, hogy védelmezzon minden utadon. Kezükön fognak hordozni téged, hogy kőbe ne üssed lábadat. Se szeri, se száma mind az Ó- mind az Újszövetségben az angyalok védő-oltalmazó szolgálatáról szóló hirdadásoknak. Mindenekelőtt természetesen a választott nép vezéreivel (pátriárákkal, prófétákkal, királyokkal) kapcsolatban. De az egyszerű halandókkal is. Így az oroszlánok vermébe jutott Dániellel, három társával, a pusztába taszított Hágár rabszolgánővel is. Maga Jézus pedig külön kiemeli a gyermekek védőangyalait, akik mindig szemlélik az Atya arcát (Mt 20,10).

c/ Harmadszor egészen külön tanulmány lehetne az angyaloknak Jézus személye körüli leiturgiája, kultikus szolgálata. Itt elsősorban Jézus Krisztusról, mint a Szövetség Angyaláról van szó. Az ezzel kapcsolatos prófétai ígének (megint csak ezt a kifejezést kell használnunk) klasszikus helye Mal 3,1: Nézzétek, elküldöm angyalomat, hogy előkészítse előttem az utat. Hamarosan belép szentélyébe az Úr, akit kerestek, és a Szövetség Angyala, aki után vágyakoztok. Lám, már jön is! – mondja a Seregek Ura. – Szeretnénk felhívni a figyelmet a magyar szövetség szó igen szerencsés, hogy úgy mondjuk beszédes asszociációira. Isten ugyanis az ő végtelenül irgalmas szeretetében mindent elkövetett

az egész üdvtörténet folyamán, hogy a maga isteni életét összeszöjje a miénkkel. Akkor is, ha ő mindenestül Szent, mi pedig mindenestül a bűn rabságában élünk. Ebből az állapotunkból történt megváltásunk és a ránk váró üdvösségünk (megintcsak ezt a szót mondom) mindenestül Jézus Krisztus által történt. Ez a valóság áll a mi krisztusi hitünk mögött, mint megdönthetetlen támasz, illetve fundamentum. Jézus Krisztus pedig kezdettől fogva angyalok közvetítésével (Csel 7,53) valószínűleg meg a szövetséget. Sőt földi életének is minden fontos mozzanatát át meg átszövi az angyalok leiturgiája, kultikus szolgálata: születésének hírüladását (Lk 1,26), magát születését (Lk 2,13), megkísértését (Mk 1,13), haláltusáját (Lk 22,43), feltámadását (Jn 20,12), mennybemenetelét (Csel 1,10). – Isten életének a Jézus Krisztus által a mi életünkkel való összeszövése magában Jézus Krisztusban, mint kiemelkedő értelemben vett angyalban jelenik meg: ő az Isten Angyala számunkra!

Mindaz, amit a fentiekben az angyalokról megfogalmaztunk, az kiemelkedő és lényegi értelemben Jézus Krisztusban valósul meg. Az ő megjelenéséig sokkal fontosabb szerepe volt az angyaloknak, mint az ő megjelenése után. Hiszen őbenne már megvalósult a tökéletes szövetségünk, összeszövődésünk Istennel. Itt azonban vigyázzunk, hogy túlzásba ne essünk. Nemkatolikus testvéreink közül sokan vannak, akik az angyalok tiszteletét nem tartják fontosnak, sőt egyenesen veszedélyesnek sejtik, mintha az elvonná a figyelmet Jézus Krisztus egyedüli üdvöztető leiturgiájától, egyedüli kezesi mivoltától (Zsid 7,22) és egyedüli közvetítői szerepétől, érdemétől (Zsid 8,6; 9,15; 12,24 stb.). – Ne feledjük, hogy a fentiek alapján az angyalok tiszteletét maga Jézus Krisztus is szorgalmazta, sőt gyakorolta, azok szolgálatát igénybe vette, és Egyházában helyesnek ismerte el Szentlelke által. – Természetes, hogy Jézus Krisztus minden angyalok fölött áll. Erre leghitelesebb tanúnk a Zsidókhoz írt levél, amelynek első fejezete éppen Jézus Krisztusnak az angyalok feletti valóságáról tanít. De a maguk helyén igenis megérdemlik köteles tiszteletünket. Hiszen az ő kíséretükben jön el Jézus a világ végén, szerepük lesz az utolsó ítéleten, örvendeznek minden megtérőn (Mt 16,27; 25,31; Lk 15,10 stb.). – És ne feledkezzünk meg arról, hogy maga Jézus a Jákob létrájával azonosította magát (Jn 1,51), amelyen fel-alá járva angyalok kötik össze árva földünket a megnyílt éggel. Hátha magunkra is alkalmazhatjuk.

Az angyalokról – lelkipásztori szemmel

A kéthavonta megjelenő, osztrák Keresztény Pedagógiai Lapok 1992/3 számában terjedelmes tanulmány jelent meg az angyalokról és a démonokról az Osztrák Teológiai Bizottság hivatalos nyilatkozataként. E témában a Bizottság – ahogy a tanulmány bevezetőjében is írják – azért foglalt állást, mivel: ...az »Engelwerk«-kel kapcsolatos vita során mind az egyházi, mind a világi médiák részéről fölvetődött a kérdés: Mit lehet és mit kell tenni azért, hogy a szülők, hitoktatók és lelkipásztorok az angyalokról szakszerűen és teológiailag felelősségteljesen szólhassanak? Ugy látszik, a hitoktatásban, a szentbeszédekben, de a vallásos irodalomban éppúgy, mint a hitoktatók képzésében – elhanyagolták az angyalokról szóló, megfelelő tanítást. A szekularizáció hatása folytán az igazságok hierarchiájában elsősorban a központi hitkérdésekre irányult a figyelem. Az igehirdetés emberközpontú szemlélete miatt más témák kerültek előtérbe. Igen sokan elbizonytalanodtak, mit és hogyan tanítsanak az angyalokról. Ugyanakkor vitathatatlan, hogy az elhallgatás vagy a szőnyeg alá söprés még nem oldja meg a problémát. A tapasztalat is igazolja, hogy az angyalokról szóló helyes beszéd elodázása olyan vákuumot hoz létre, amely egyoldalú, sőt egyenesen babonás elképzelésekhez és praktikákhoz vezet.

Az alábbiakban röviden ismertetjük e tanulmány lényegét, amely az angyal-témát a teológia több szakterületének szemszögéből is vizsgálja: előbb biblikusan, majd a liturgia, a dogmatika és a lelkipásztorkodás-tudomány szempontjai szerint. Mivel előző cikkünk [Kerekes Károly tanulmánya] a Biblia tanítását elemzi, így az osztrák tanulmányból csak azokat a gondolatokat emeljük ki, amelyek a lelkipásztorok és a hitoktatók számára eligazítást jelenthetnek.

Az angyalokról:

– A Szentírás tanúságtétele az angyalok létezését illetően egyértelmű, a Biblia számtalan helyén szó van róluk.

Tekintettel arra, hogy azt, amit a tanítóhivatal és a hagyományos teológiai iskolák az angyalokkal kapcsolatban megfogalmaznak, sokszor, sokan fél-

reértették, szükség lenne egy, a mai kor követelményeinek is megfelelő angelológia megfogalmazására. A helyes magyarázat kiindulópontjaként a Szentírás kép- és szimbólumnyelvét, a liturgia és a vallásosság szókincsét kellene fölhasználni, nem pedig a dogmatikailag kicsíszolt, elvont fogalmakat. Csak így lehet elkerülni azt a nehézséget, amelyet a pusztán értelmi megközelítés jelent, másrésről ez az út vezethet el leginkább a bibliai helyek korhoz kötött mitológiai nyelvének helyes megértéséhez.

– Felelőtlenség lenne, ha a hittanórákon és a prédikációkban elhagynánk az angyalokról és a Gonoszról szóló tanítást. De ugyanúgy az is fölösleges, hogy jelentőségüket túlhangsúlyozzuk, mert ezzel vétünk az igazságok hierarchiája ellen (vö. II. Vat. Zsinat, Unitatis Redintegratio, 11).

– Az angyalokról és a Gonoszáról szóló tanítás nem központi magva hitünknek. Az angyalokat úgy kell elfogadnunk, ahogy a Biblia és az Egyház is beszél róluk: annak a hitnek kifejezése, hogy a végtelenül távoli Isten a közelünkbe jön, – miközben Isten marad. Nem mások és nem többek az angyalok, mint Isten hatalmának és nagyságának hírnökei.

– Az egyház megnyilatkozásaival (ld. IV. Lateráni és I. Vatikáni zsinat) kapcsolatban le kell szögeznünk: Egyik zsinat sem az angyalok és a Gonosz lényegét akarta meghatározni. Tanításuk: nincs olyan szellemi lény ill. teremtmény, amely független lenne Istentől.

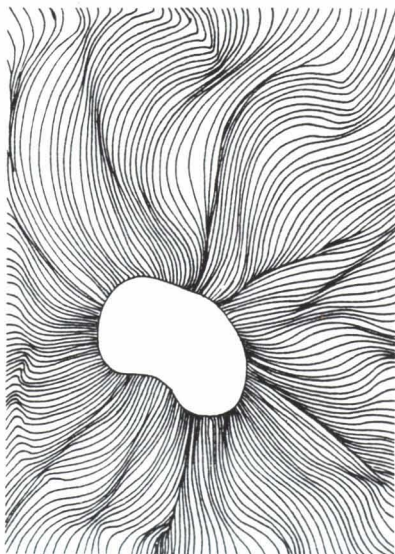
– Az angyalokkal és a gonosszal nemcsak a zsidó-keresztény hagyomány foglalkozik. Hozzá tartoznak az emberiség közös vallási örökségéhez. A róluk alkotott elképzelések és a velük kapcsolatos vallási szokások mindig is függvényei voltak a különböző viszonyok között élő emberek kultúrájának.

Vallástörténeti szempontból az emberiség legrégebb kultúráiban (többek között az óegyiptomi, a mezopotámiai, az Indus-völgyi, és különösen az iráni kultúrában) az angyalokat emberfölötti erővel rendelkező, az istenséghez közelálló lényeknek tekintették. Az angyaloknak nincs testük, tehát az emberi szem számára láthatatlan lények. Amikor mégis megjelennek világunkban, az ijedségtől kezdve a csodálatig rendkívül sokféle emberi érzelmet ébreszthetnek. Az angyalok léteben való hit mindhárom monoteista világvallás közös hitkincséhez tartozik.

– Hittanórákon fontos rámutatni: az angyalokról mint Isten hírnökeiről szóló elbeszélések egyes bibliai személyek és események kapcsán, konkrét helyzetekben Isten hatalmának és dicsőségének bizonyítékai. Az Újszövetségben mindez már teljesen alárendelt szerepet játszik, és Isten dicsőségének és üdvösségének kinyilvánítását szolgálja Jézus Krisztusban.

Az őrangyalokról:

– A liturgia tudatosítja bennünk, hogy az angyalok szolgálatukban – Isten dicséretében és az emberek védelmében – az egyedüli Közvetítőnek, Jézus Krisztusnak vannak alárendelve.

Az őrzőangyalok tiszteletét a 91. zsoltár szavai szerint kell értenünk és gyakorolnunk: Aki a Fölséges védelmében lakik, aki a Mindenható árnyékában él, az így beszél az Úrhoz: Te vagy a váram és a menedékem... Mert elküldi angyalait hozzád, hogy védelmezzenek minden utadon (Zsolt 91,1.2.11; vö. Zsid 1,14).

– Az egyház e tanítását ma sokan megkérdőjelezik (főleg a múlt század végén és a jelen századunk elején előtérbe kerülő romantikus, olykor bájos ábrázolások, elképzelések miatt). Az őrangyalokban való hit azonban Jézus kijelentésén alapszik: Angyalaik az égben szüntelenül látják mennyei Atyám arcát (Mt 18,10). Ez a bibliai mondat arról beszél, hogy az általunk megtapasztalt világ láthatatlan távlatokkal rendelkezik. És arról is, hogy az Isten számára minden ember, még a legkisebb gyermek is végtelenül nagy értékkel bír.

– Az angyalokról szóló beszédnek elsősorban a hit átadásakor van nagy jelentősége. Helyes és jó, ha már a gyermekkel beszélgetünk a jó angyalokról, és közösen imádkozunk az őrangyalához, ránevelve a gyermeket arra, hogy egyedül is imádkozzék hozzá. Így ugyanis a gyermekek sokkal könnyebben felfogják Isten közelségét, gondoskodását életünk legapróbb dolgaiban, il-

letve Isten szerető mellettünk állását az örömteli és nehéz percekben. Mindezzel tehát valójában Isten kerül a középpontba.

A Gonoszról és a sátánizmusról:

– Az Újszövetség központi üzenete *nem a sátáni működés leírása. Éppen fordítva: az evangéliumokban egyértelműen Jézus Krisztus hatalma alá kerül minden, ami az embert egzisztenciálisan veszélyezteti* (vö. Róm 3,38k).

– Nem Isten akarata szerint való, hogy az ördögtől féljünk, és Isten szeretetének hitét az ördögtől való rettegés váltsa fel. Amikor Jézus szavaival azt imádkozzuk: *...szabadíts meg minket a gonosztól, akkor azt kérjük az Istentől, hogy a gonosz ne vezethessen minket félre, ne félemlíthessen meg, vagy ne okozhasson bajt nekünk.*

– Az egyház kezdettől fogva teljesítette Jézus parancsát, és egzorcizmussal, ördögűzéssel törte meg a Gonosz hatalmát. Amikor az egyház ma is eleget akar tenni Jézus parancsának, nem az ókori világképet tekinti kinyilatkoztatott igazságnak. Az ördögűzés nem mágikus eszközökkel folytatott gyakorlat (ez az egyház küldetésének félreértése lenne), hanem az egyház imája Jézus nevében egy olyan ember fölött, aki erre (ti. imádkozni) maga már nem képes. A megszállott úgy érzi, hogy a gonosz birtokába vette egész személyét, – ezért testvéri segítségre szorul. Ez az ima nem zárja ki a gyógyszeres kezelést, sőt, bizonyos esetekben feltételezi azt. A kánonjog nem engedélyezi, hogy a püspök a pszichiátria és a pszichoterápia szakembereinek ítélete nélkül engedélyezzen ördögűzést (1172. kánon).

A megszállottság érzése sokkal gyakoribb a lelkibetegek között, mint gondolnánk. Több olyan betegséget ismernek már a szakemberek, ahol látszólag külső, idegen hatalom működik. Mai ismeretünk szerint nincs olyan egyértelmű kritérium, amely a lelkibetegségben szenvedőt megkülönböztetné az ördögtől megszállott embertől. Mindez korántsem jelenti azt, mintha a Gonosz létezése, vagy az ördögtől megszállottság téves egyházi tanítás lenne; sokkal inkább azt, hogy igen sok jelenségnek természetes magyarázata van. A teológiai ítéletben és a lelkipásztori gyakorlatban itt is érvényes: amíg egy jelenség természetes módon is magyarázható, nincs helye a természetfölötti ok keresésének. A Szentírás feltételezi az ördögűzés gyakorlatát, mindezt azonban a mai teológiai és lélektani ismereteink fényében kell magyaráznunk.

– Manapság világszerte elterjedt jelenség a sátánizmus, a Gonosz imádata. Vannak emberek, akik a Sátán tiszteletére okkult társaságokhoz (pl. Ordo Templi Orientis) vagy egyház-szerű szervezetekhez (pl. Gnosztikus-Katolikus Egyház, Church of Satan) csatlakoznak. A sátánizmus e követői a Sátán kilétéről és hatalmáról korántsem a Biblia szellemében gondolkodnak: a Gonoszt Istennel egyenlő, abszolút és bizonyos mértékig tőle független hatalomnak tartják.

A sátánizmus gyakorlata sok mai fiatal körében is tetszésre talál. A sátánizmus elemei a mai fiatalok életében gyakran mint divatjelenség jelentkeznek. A kemény rockzene stílusa és szövegei lázadásra, erőszakra és gyilkosságra bújtanak, az ösztönök korlátok nélküli kielését, az élet értelmetlenségét és egyedüli megoldásként az öngyilkosságot hirdetik. Ezen érzelmek mögött azonban nem mindig a sátánista szekták hite áll, forrásuk sokszor csupán a fiatalok tüntető lázadása a felnőttek világának értékeivel szemben, esetleg sátánista színezettel.

– Lelkipásztori szempontból hibás következtetés lenne – szögezi le az osztrák bizottság nyilatkozata – akár a sátánizmus, akár a fiatalok divatos lázadása mögött a személyes Gonosz lélek közvetlen működését látni. Erre nincs elég alapunk. Az itt feltörő rosszakarát és romboló szándék okait inkább a társadalomban – és néha az egyházban is – fellelhető visszásságokban kell keresnünk, valamint egyes emberek lelki sérüléseiben.

[Összeállította: Rajkai István]

A népek védangyalai

(Kiegészítés pasztorálpszichológiai dialógushoz)

Jó ötven évvel ezelőtt [30-as évek, Németország!] egy kiváló lelkipásztor főpap, Michael Faulhaber müncheni bíboros a maga idejében feltűnő nagy prédikációt tartott A népek védangyalai címmel. Három főkérdésre kereste a választ: 1/ Miért van szükségük a népeknek védangyalokra? 2/ Mit tesznek a védangyalok a népekért? 3/ Mit tanulhatunk a népek védangyalaitól? Ez lehetne például a társadalom problematikája iránt érdeklődők számára egy másik kérdés-sor a dialógushoz.

1. Miért van szükségük a népeknek védangyalokra?

Jönnek korok, amikor védangyalok köntösébe öltözött küldöttek egész népeket kényszerítenek bálványimádásra, öldöklésre. Meg

kell tanulnunk megkülönböztetni – Isten ígéje alapján – a jó és rossz védangyalokat, és kérnünk kell a jók segítségét: (Szent Mihály arkangyal, védelmezz minket harcainkban...) Tájékoztató alapszövegek a Szentírásból ismereteseek: Arcra borultam, hogy imádjam. Tiltakozott: Vigyázz, ne tedd, csak neked és testvéreidnek vagyok a szolgálatára. Az Istent imádd! (A rossz védangyal önmagát imádatja. V.ö. Mt 4,9). Igenis minden kis és nagy közösségnek, népnek szüksége van Isten jó védangyalaira, hogy jártukban-keltükben kőbe ne üssék lábukat, – lelki értelemben sokkal inkább, mint a testben.

2. Mit tesznek a védangyalok a népekért?

Választ ad a három főangyal nevében adott szerepük a történelem folyamán: általuk, velük és bennük Isten biztos védelmet, erősítést és gyógyulást ad (Mí-ka-Él [ki olyan mint Isten?]; Gabrí-Él [védelmezőm az Isten]; Ráfá-Él [Isten meggyógyított]). Természetesen mindez Jézus Krisztusban lesz valósággá: Látni fogjátok, hogy megnyílik az ég és Isten angyalai föl- s leszállnak az Emberfia fölé. Különös angyali segítségre számíthatnak a közösségek (népek) vezetői: Pétert pl. rendkívüli módon szabadítja ki az angyal a tömlöcből. Különös szerepük lesz az angyaloknak a népek végítéletekor. Ugyancsak a közösségek (népek) vezetői legyenek tudatában, hogy ők a védangyalok szolgátsái, és így ők is valóságos angyali hivatást töltenek be, az angyalok hármasság küldetése szerint: az igazság útján vezetnek, az üdv jóhírért hirdetik, de hirdetik az elmaradhatatlan ítéletet is!

3. Mit tanulhatnak a népek maguk a védangyalaiktól?

A népek, mindenk előtt a népek felelős vezetői, ne tűrjenek el semmiféle idegen isteneket. (A bibliai korban – ugyanúgy mint manapság – a pénz és a kény.) Ne tűrjék az egyetlen élő és igaz Isten jogainak lábbal tiprását. – Támogassák az erkölcs megfelelő kiformalódását és a hagyományok tiszteletét; továbbá a Tízparancsolatot, az emberi élet védelmét, a közös ápolását stb. A népek, kifejezetten elsősorban természetesen a népek vezetői, ápolják az irgalmas szeretet gyakorlását, a karitatív munkát, a tanítást és nevelést... – És végül mindent meg kell tenniük, hogy megvalósuljon az angyaloknak Jézus születésekor felhangzott éneke: Dicsőség a magasságban Istennek, és béke a földön a jóakaratú embereknek! Nem felejtve, hogy az ember békeességének feltétele az Istennek megadott dicsőség. [Kerekes Károly O.Cist]

*Élő Ige***BIBLIAISKOLA****Szent Jeromos Bibliatársulat****Az evangéliumok szerkesztése**

Bepillantás az evangelisták szerkesztő munkájába
Márk evangéliuma 4. fejezete alapján

A/ Alapgondolat

Egy különböző forrásokat alapul vevő egységes szöveg megszerkesztése számtalan módon lehetséges. A szerkesztő célja, elképzelései, saját és hallgatósága adottságai, a téma súlyozása, mind megannyi változatot eredményez.

Jézus tanítása és az evangéliumok között élő átmenetet képezett a hagyományörző igehirdetés, amelynek szerepe és fő célja a jézusi emlékek részletes felidézése és továbbadása volt. Ennek a hagyományörző igehirdetésnek a szóbeli és írott anyaga az, amelyet az evangelisták felhasználtak az evangéliumok írásakor, és saját teológiai és igehirdetői céljuknak megfelelően egységes szöveggé szerkesztettek.

Az evangéliumírónak a következő szóbeli és írott anyag állt rendelkezésére:

a./ Perikópa - keresztény prédikáció, melyben Jézus egy konkrét cselekedete, megnyilatkozása szolgál az igehirdetői szándék alapjául, értelmezi és magyarázza az éppen aktuális helyzetet.

b./ Szóbeli hagyományörző igehirdetés

c./ Írott források (tudományos jelölése Q)

1. Máté, Márk és Lukács egybehangzó anyaga alapján feltételezik, hogy létezett egy közös írott forrás, melyet mindhárman felhasználtak munkájuk során. Maga a közös forrás szövege nem maradt ránk.

2. Máté és Lukács párhuzamos szövegei (melyek Márknál nem szerepelnek) arra utalnak, hogy létezett egy görög nyelvű írott gyűjtemény, mely Jézus szavait, mondásait tartalmazta. Ez az ún. Logion-forrás. Papász 130 körül írt egy ötkötetes művet Logión küriakón exégésisz - Az Úr mondásainak magyarázata címmel. Ennek a szövege sem maradt ránk. Az utókor Máté és Lukács összecsengő része-

iből készített egy összeállítást, mely Jézus szavai, vagy Jézus mondásai címmel vált közismertté.

3. Saját forrásanyag: helyszíni kutatás, szemtanúk, stb. Az evangéliumíró a rendelkezésére álló forrásanyagot saját egyénisége, teológiai és igehirdetői célja szerint formálta, szerkesztette. (Ezek az írárok a Négy Evangélium címmel kerültek be az Újszövetségi Szentírás könyvei közé.)

Ennek a különböző szempontok szerinti szerkesztési folyamatnak a menetébe való betekintés képezi óránk anyagát.

B/ Szentírási szöveg: Mt 4,1-34

» Más alkalommal is a tó partján tanított. Nagy tömeg gyűlt köréje, ezért bárkába szállt és leült a tavon. A tömeg pedig kint maradt a tó partján. Ekkor példabeszédekben sok mindenre oktatta őket. Halljátok csak! - kezdte tanítását. Kiment a magvető vetni. Amint vetett, némely szem az útfélre esett. Odaszálltak a madarak és fölcsipegették. Némely meg köves helyre esett, ahol nem volt elég földje. Csakhamar kikelt, mert nem jutott mélyen a földbe. Amikor a nap magasabbra hágott, megperzselődött és gyökér hűján elszáradt. Némely pedig tövisek közé hullott. Amint a tövisek felnőttek, elfolytották és nem hozott termést. A többi pedig jó földbe hullott, kikelt, felnőtt és harmincszoros, hatvanszoros, sőt százszoros termést hozott. Akinek füle van, hallja meg! - fejezte be szavait.

» Amikor egyedül maradt, tanítványai a tizenkettővel együtt megkérdezték, mi a példabeszéd értelme. Így válaszolt nekik: Előttetek foltárom Is-ten országának titkát, a kívülállóknak azonban minden csak példabeszédekben szól: nézzenek, de ne lássanak, halljanak, de ne értsenek, hogy meg ne térjenek és bocsánatot ne nyerjenek.

» Aztán így folytatta: Nem értitek ezt a példabeszédet? Hogyan fogjátok a többi példabeszédet megérteni? A magvető az igét veti. Az útfélre esők azok, akiknek szívébe hull ugyan az ige, de amint meghallgatták, azonnal ott terem a sátán és kiveszi a szívből. Hasonlítanak ezekhez a köves talajra hullottak: meghallgatják az igét és örömmel be is fogadják, de az nem ver bennük gyökeret, mert állhatatlanok. Mikor az ige miatt baj és üldözés támad, csakhamar eltántorodnak. Mások meg, amelyek tövisek közé hullanak, azok, akik meghallgatják az igét, de a világi gondok, a csalóka gazdagság és egyéb vágyak szívébe lopódzva elfojtják az igét, úgy hogy az meddő marad. Végül a jó földbe hullottak azok, akik meghallgatják az igét, befogadják és harmincszoros, hatvanszoros, sőt százszoros termést hoznak.

» Azután így szólt: Talán azért gyűjtanak világosságot, hogy véka alá, vagy ágy alá rejtsek, nem pedig azért, hogy tartóra tegyék? Semmi sincs elrejtve, hacsak nem azért, hogy nyilvánosságra jusson; semmisem történik titokban, hacsak nem azért, hogy kitudódjék. Akinek füle van, hallja meg!

» Majd így folytatta: Figyeljetek arra, amit hallotok. Amilyen mértékkel

mértek, olyannal mérnek majd nektek is, sőt ráadást is adnak nektek, akik ezt hallottátok. Akinek ugyanis van, annak még adnak, akinek pedig nincs, attól azt is elveszik, amije van.

» Így beszélt tovább: Úgy van az Isten országával, mint azzal az emberrel, aki magot vet földjébe. Akár alszik, akár virraszt, s éjszaka van vagy nappal, a mag kicsírázik és szárba szökken, maga sem tudja hogyan. A föld magától terem, először szárat, aztán kalászt, végül telt szemet a kalászban. Amikor beérett a termés, tüstént nekiereszti a sarlót, mert itt az aratás.

» Majd ismét így folytatta: Mihez hasonlítsuk az Isten országát? Milyen hasonlattal szemléltessük? Olyan az, mint a mustármag. Amikor elvetik a földbe, kisebb minden más vetőmagnál. De miután elvetették, felnő, nagyobb lesz minden veteménynél és akkora ágakat hajt, hogy árnyékában fészket rakhatnak az ég madarai.

» Több ilyen példabeszédben hirdette nekik az ígét, amennyire csak föl tudták fogni. Píldabeszéd nélkül nem tanított, de amikor egyedül volt tanítványaival, mindent megmagyarázott nekik.

C/ Bevezetés

I. Jézus örömhíre az ősegyház emlékezetében: szóbeli és írásbeli hagyomány-örzés, az evangéliumok kialakulása

A kereszténység első negyedszázada döntő fontosságú mind az egyház élete, mind az egybehangzó (szinoptikus) evangéliumok (Mt, Mk, Lk) kialakulása

szempontjából. Ebben az első három évtizedben született meg az egyház, s mind az, amit a három első evangéliumba foglaltak. Igaz ugyan, hogy az ötvenes évek első feléig az Újszövetségből mindössze a két Tesszaloniki levél készült el írásban, s a szinoptikus evangéliumokat valamivel később írták, mégis ezeket tekintjük legfontosabb forrásainknak, mivel ezekben azt az igehirdetést rögzítették, amely az ősegyházban az első évtizedekben formát öltött. Ennek a kezdeti, szóbeli ún. hagyományörző igehirdetésnek a célja a jézusi emlékek felidézése és továbbadása volt. Fölmerülhet a kérdés: Vajon miért olyan soká foglalták írásba a hitünk alapját képező jézusi tanítást, miért csak szóban adták tovább az örömhírt az első évtizedekben? Jézus nem írta le tanítását, és tanítványait sem buzdította erre. Ebben a korban az írni-olvasni tudás csak kevesek kiváltsága volt és olyan tárgyi és anyagi feltételekhez volt kötve (drága állatbőrre vagy papíruszra írtak, képzett írnok és megfelelő tárolóhelyiség kellett hozzá), mellyel a szegény vándortanítóként működő apostolok nem rendelkeztek. Folyamatos ismétléssel és gyakorlással az emlékezet is nagy ismeretanyagot képes megőrizni, akár egész írásműveket is. Ennek kifejlesztésére a különböző iskoláknak megvoltak a maguk módszerei, de minden jel arra utal, hogy Jézus nem ilyen módon tanított. Ő nem tételesen megfogalmazott ismereteket akart közölni tanítványaival, hanem meghatározott életmódra és világszemléletre igyekezett elvezetni, ránevelni őket. A tanítványok feledata nem az volt, hogy pontosan megtanulják, szó szerint emlékezetükbe vessék mindazt, amit Jézus mondott, hanem hogy lélekkel, teljes valójukkal átéljék a történeteket és hogy hatására átalakítsák életüket, gondolkodásmódjukat. Egyszerűen jelen voltak. Nem szavakat, a lényeget szívták magukba. Így természetes volt, hogy a későbbiekben, a továbbadás során is csak egy valami kötötte őket: az átélt valóság hűségese bemutatása. Nem ragaszkodtak a betű szerinti továbbadáshoz, rögzítéshez. Amit megértettek és megélték, azt adták tovább, nem szavakat, hanem ahogy Szt. Pál mondja: Tanításom és igehirdetésem nem az (emberi) bölcsesség meggyőző szavaiból állt, hanem a lélek és az erő bizonyításából (1 Kor 2,4).

A szóbeli hagyományörzésnek megvannak a maga jellemző sajátosságai.

Nem a szó szerinti hűség, hanem a tartalmi hűség a követelmény.

Az adatszerű részletekkel szemben csak a lényeges, fontos mozzanatokot őrizték meg, adatokkal csak akkor találkozunk, ha annak a mondanivaló szempontjából jelentősége van (pl. Jézus szombaton gyógyít, Mk 3,1; az asszony tizennyolc éve nyomorék, Lk 13,11).

A szóbeli áthagyományozás szükségszerűen egyszerűsít, mert nehezen tudná évtizedeken át megőrizni a bonyolultabb gondolatmeneteket, összetettebb helyzeteket, fordulatos eseménysorozatokat, helyzet- és jellemrajzokat. Egyetlen kivétel az utolsó napok, Jézus szenvedésének története, mely részleteket is megőrzött. Ennek egyik oka az lehet, hogy az apostolokat olyan mélyen megrázta, hogy évtizedek múltán is jól emlékeztek mindenre, a másik ok pedig, hogy valószínűleg nagyon hamar felismerték ezeknek az eseményeknek a fontosságát Jézus életművében, a megváltásban.

A szóbeliség bizonyos közlésformákat, sémákat alakított ki a hagyományanyag továbbadásában. Rövid, zárt önálló egységekben mondják el Jézus egy konkrét tettét, megnyilatkozását. Az emlékezés és az ismételt továbbadás során némely történet töredékessé vált, események és mondások elszakadtak eredeti összefüggéseiktől. A szenvedéstörténet ebben is kivételt képez, mert folyamatos történeti elbeszélés formájában maradt fenn.

Az, hogy az emlékek többsége önálló, zárt egységet képez, történhetett bármikor és bárhol Jézus működésének idején, elég nagy szabadságot adott az igehirdetőknek, hogy az ismeretanyagot saját teológiai mondanivalójuknak megfelelően és hallgatóságukra szabva rendezzék. Ez az elv érvényesül a szinoptikus evangéliumokban is.

a./ Térben és időben más-máshová helyeznek eseményeket: Hegyi Beszéd Mt 5,1 - Lk 6,17 ; Jézus megkeresztelkedése Mt 3,13 - Lk 3,21

b./ Kiegészítés (hiányzó adatok), részletek módosítása: Jézus a bőjtről Mt 9,14 - Mk 2,18 ; gazdag ifjú Lk 18,18 - Mk 10,17

c./ Adatok elhagyása: Bartimeus Mk 10,46 - Lk 18,35 ; vízbe fulladt sertések Mk 5,13 - Mt 8,32

d./ Adatok megváltoztatása: pogány asszony Mt 15,22 - Mk 7,16 ; jerikói vakok Mt 20,29 - Mk 10,46

e./ Jézus szavainak újrafogalmazása, kiegészítése: Hegyi Beszéd Mt 5,1 - Lk 6,17 ; Jézus követése Mt 10,37 - Lk 14,26 ; lámpás Mt 5,15 - Mk 4,24 - Lk 8,16 - Lk 11,33

f./ Összekapcsolás, átcsoportosítás: királyi mennyegző Mt 22,1-10.11-13 - Lk 14,15 ; Jézus beszéde a farizeusok ellen Mt 23,4 - Lk 11,39

g./ Áttétel (ugyanazt a kifejezést egyik helyen Jézusnak, máskor másoknak tulajdonítanak): Főparancs Mt 22,36 - Mk 12,28 - Lk 10,26

h./ Jézus szavainak kiegészítése: kilencedik boldogság Mt 5,1-10 - Mt 5,11; bőjt Mk 2,19 - Mk 2,20 - Mt 17,21

A megfogalmazások és az adatok különbözősége a korabeli hallgatóságot nem hozta zavarba, mert a különböző közlésmódok mögött ugyanazt a valóságot (Isten uralma) értették meg, és ugyanazzal a személlyel találkoztak (Jézus). Az archaikus gondolkodásmód (ókori, keleti) számára a pontos, hű továbbadást nem a helyszínek és időpont precíz megjelölése, az elhangzottak betűszerinti lejegyzése jelentette, hanem a megélt, megtapasztalt valóság megragadása - szemben a modern (újkori, nyugati) gondolkodásmóddal, ahol ezeknek a külső részleteknek a pontos felsorolása, a szó szerinti hűség elsődleges követelmény a hitelesség szempontjából.

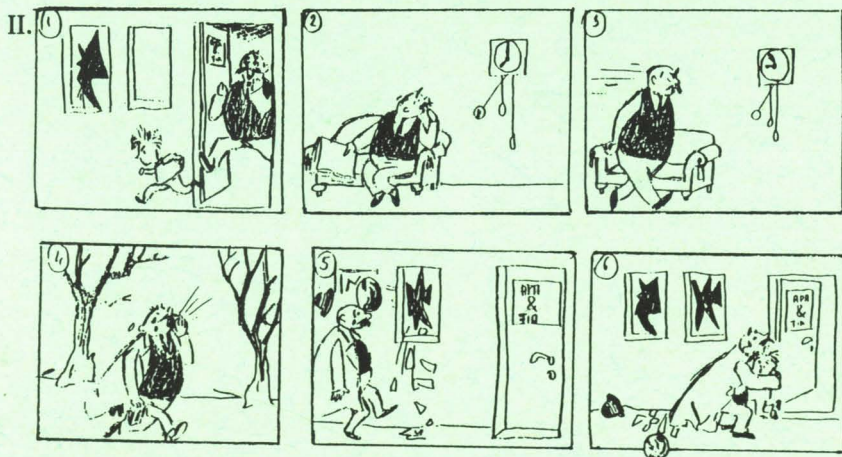
Az igehirdetés fennmaradt anyagában sok olyan részletet (adatokat, szövegeket) találunk, amely nyilvánvalóan eltér az eredeti eseményekhez, ill. kijelentésekhez képest. Ugyanazon események leírása ill. ugyanazon kijelentések, stb. szövege a különböző feljegyzésekben eltér egymástól. Ez a mai embert zavarba ejti: hogyan

tekinthetjük akkor sugalmazottnak?

Az egyházi Tanítóhivatal mindenkor hangsúlyozottan tanította, hogy a Biblia egésze és minden része tévedhetetlen: e könyveknek mind egészét, mind részeit egyaránt Isten sugallta, és Isten, aki a szent szerzők által szólt, nem mondhatott egyáltalán semmit, ami az igazságtól különbözne (Providentissimus Deus enciklika, 1893). Honnan hát akkor ez a sokféleség, mi oldja fel számunkra az ellentmondást? A válasz egyszerű:

a./ Az eltérések a jézusi hagyomány lényegét nem érintik.

b./ Az őskeresztény igehirdetés egészen hiteles és megbízható, mert a jézusi tanítást olyan emberek őrizték és adták tovább, akik a Jézustól nyert új életet éltek, vagyis ugyanazt, amit Jézus élt, és amelyből Jézus szavai fakadtak. És ha az őskeresztény tanítás nem pontosan ugyanolyan, mint Jézusé, ez nem azt jelenti, hogy megváltozott (megváltoztatták), hanem azt, hogy élő volt, – és élő maradt.

III. Márk szerkesztési, teológiai szempontjai

Márk evangélista a negyedik fejezet 1-34-ben tartalmi hasonlóság alapján csoportosítja a szövegeket. Mindegyik Isten országának megvalósulásáról szól:

1. Magvető: nehezen valósul meg, de akkor elsőpró győzelmet arat (lásd százszoros termés).

2. Világosság: Isten uralmának kezdete kinyilvánult a világ számára.

3. Mag: Isten műve rejtve, szinte nyomomkövethetetlenül, emberi erőfeszítéstől függetlenül is növekszik.

4. Mustármag: bár jelenleg kicsinynek, semminek látszik, mégis minden fölé fog nőni.

Az első és az utolsó példabeszéd mondanivalója egybecseng, diadalmas végki-fejletről beszél.

Az induló keresztény közösségek sokféle külső és belső nehézséggel küszködtek. Ezekre a problémákra, feszítő kérdésekre ad választ az evangélista. Célja, hogy megvigasztalja, bátorítsa őket: a jelen nehézségei és sikertelenségei láttán ne essenek kétségbe, Isten uralma elkezdődött, Jézus örömhíre megvalósulóban van, és a beteljesedés minden akadály ellenére feltartóztatathatatlannul be fog következni.

D/ Óravázlat

<i>Feladat</i>	<i>módszer</i>	<i>eszköz, idő</i>
1. Énektanulás: Példázat a magvetőről ld. Silye Jenő, Napfény-dal, 77.o.	hallás után, ének- szöveg mindenki kezében	szöveg vagy kotta, 10 perc
2. Jézus örömhíre az ősegyház emlé- kezetében: szóbeli és írásbeli hagyomá- nyörzés, az evangéliumok kialakulása. ld. Bevezetés I.	a vezető előadása, egyéni jegyzetelés	papír, írszer- szám 15 perc
3. Képregény összeállítás a mellék- letben szereplő képsor egyes képeiből, összefüggő történet kitalálása a képek alapján., ld. Bevezetés II.	kiscsoportos munka	a melléklet- ben lévő kép- sor feldarabolva, összekeverve 10 perc 10 perc
Az egyes művek ismertetése, az ere- deti sorrenddel való egybevetése. A kép- sor az irgalmas apáról szóló történet parafrázisa.	csoportos megbe- szélés	
4. Az előbbihez hasonló a feladat, csak most szövegrészeket kell egybe- szerkeszteni, elrendezni egyéni szem- pont vagy elgondolás alapján: Mk 4,1-34, ld. B pont	kiscsoportos munka	a melléklet- ben lévő szent- írási részek, mindegyik kü- lön lapon, összekevert sorrendben, 30 perc tábla, kréta 20 perc
Összegzés A márkai változat megismerése. Az egyes részek műfaji meghatározá- sa, írói eszközök a mondanivaló minél erőteljesebb kidomborítására:	csoportos megbe- szélés, táblai jegy- zetelés	

Példabeszéd 4,1-9

Bölcs mondás 4,21-23

Paradoxon 4,24-25

Példabeszéd 4,26-29

Példabeszéd 4,30-32

Drámai fokozás 4,1-9

Ellentét 4,21-22;

Kontraszthasonlat 4,30-32

5. Márk szerkesztési, teológiai szempontjai, ld. Bevezetés III.

a vezető előadása, egyéni jegyzetelés

papír, írószer-
szám 10 perc

6. Elcsöndesülés

A magvetőről szóló példabeszéd felolvasása után a résztvevők egyéni imában fogalmazzák meg felismeréseiket, gondolataikat. Motiválóként felhasználhatjuk a mellékletben szereplő rajz kinagyított változatát, ld. Bevezetés

spontán egyéni
megnyilatkozások

a melléklet-
ben lévő kép
10 perc

7. Ének Példázat a magvetőről

közös éneklés

szöveg vagy
kotta

A Szent Jeromos Bibliatársulat budapesti Központjában „Élő Ige” címmel bibliaiskola működik hitoktatók és érdeklődők számára. A bibliaórákon a szentírási szövegek sokirányú megközelítése és elemzése segíti a résztvevőket a Szentírásban való elmélyülésben, valamint új módszerek elsajátításában. A nyári szünet után szeptember 4-vel újra megindulnak a bibliaórák, minden hónap első hétfőjén du. 5-7-ig. Az itt megtartott bibliaórák anyagát folyamatosan közreadjuk a Jeromos füzetek állandó mellékleteként.

Jelen füzetünk a harmadik óra anyagát tartalmazza.

A sorozatot szeretettel ajánljuk füzetünk Olvasóinak figyelmébe, abban a reményben, hogy sok aktív lelkipásztor és hitoktató számára segítséget fog jelenteni.

Budapest, 1993. szeptember.

Szeretettel: Gelley Anna, Pantó Eszter, Vágvölgyi Éva
órávezetők; Tarjányi Béla szakmai vezető

Anneliese Hecht

Tanácsok a bibliakörök vezetői számára

A közös bibliaolvasás egyes módszerei minősített vezetőt igényelnek. A kívánt minősítés azonban nem a teológiai tanulmányok elvégzését jelenti. A vezetőnek alapos bibliai háttértudással kell rendelkeznie, hogy képes legyen felszínre hozni és értékelni a szövegek teológiai mondanivalóját. Az élményszerű módszerekhez még megfelelő kreativitás és gyakorlattal megszerzett tapasztalat is szükséges.

Természetes, hogy a vezetőnek minden összejövetel előtt alaposan fel kell készülnie segédkönyvek vagy kommentárok segítségével.

Emellett elengedhetetlen, hogy előzetesen maga is végigjárja az egyes módszerek lépcsőfokait, kísérletileg is kipróbálja alkalmasságukat, használhatóságukat, és tisztában legyen az elérendő céllal. Óvakodni kell a módszerek gépies halmozásától és az elektronikus tájékoztató eszközök túlzott használatától. Ez ugyanis segítség helyett nem egyszer inkább zavar és szétzórta tesz. Itt a kevés több, mint a sok, főleg ha a módszerek és az eszközök összekapcsolás nélkül követik egymást. Fontos, hogy a résztvevők felismerjék és el ne veszítsék a vezérfonalat.

Jó megszívlelni azt is, amit Ortwin Schweitzer ír a beszélgetésről és a szabad előadásról (Wie wird Bibel in der Gruppe lebendig? – Bibel aktuell Nr. 26/27.):

A/ A beszélgetés – folyamat meglepetésekkel

A csoportos beszélgetés olyan, mint a folydogáló víz. Van tehát beszélgetés, amelyik folyik, van amelyik csak csörgedezik vagy lassan szivárog. A beszélgetést vezetni annyi, mint ezt a folyást, folyamatot felelősséggel irányítani.

1. Vannak alkalmak, amikor a beszélgetés túlsordul: mindig újabb témák vetődnek föl, az emberek izgalomba jönnek és zűrzavar veszélye fenyeget. Ilyenkor a vezető állítson gátat, azaz

előzetes mérlegeléssel határozza meg, melyik témával folytassák a beszélgetést.

2. Máskor a beszélgetés kedvtelenül kúszik, egyre unalmasabb kitérőkkel (általános blabla). Ilyenkor a vezető szűkítse a beszédfolyamot, azaz mellébeszélés helyett egy fontos kérdésre irányítsa a figyelmet, például a jámbor szölamokat terelje gyakorlati kérdésekre (pl.: Mit jelent számodra a türelem mindennapi családi életedben?). Ha ez így túl személyes, akkor tegye fel a kérdést először személytelegebb formában (pl. Mit jelent a türelem a keresztények számára a mindennapi családi életben?). Biztos, hogy nem kell sokáig várnia a személyes kiegészítő megnyilatkozásokra sem.

3. Néha elapad a beszélgetés. Mindenki úgy érzi, hogy a téma kimerült. Ilyenkor a vezető feladata (oldalról csatlakozó pataként) egy új téma felvetése, vagy a víztárolóból egy korábban csak röviden szerepeltetett témának a mederbe vezetése.

4. Némelykor a résztvevők ágakat vagy törmeléket dobnak a folyamba (nem tárgyhoz illő, bár a vallással kapcsolatos megnyilatkozásokat vagy egészen személyes problémákat), amelyek gátolhatják, sőt megakaszthatják a beszélgetést, vagy esetleg más irányba terelhetik azt. A vezetőnek ilyenkor haladéktalanul el kell döntenie, hogy megengedje-e ezt a kitérést. Ha nem, neki kell sürgősen eltávolítania az akadályt, például úgy, hogy az új kérdést elnapolja vagy röviden maga válaszolja meg. Ha viszont megengedi az irányváltoztatást, akkor éberén kell ügyelnie arra, hogy az egész összefüvetel így is elérje eredeti célját. (Néha nem káros az eltérés, de tanácsos ezt csak kivételesen engedélyezni.)

5. Minden jó, ha a vége jó. De mi a jó vég? Egy olyan befejezés, amely kerekké teszi az egész beszélgetést és utána a résztvevők meglegégedéssel távoznak. Az ilyen jó véghez az szükséges, hogy a vezető egy kissé az órával is bántani tudjon, és – jó kormányshoz illően – tudja, hol akar a csoportjával partra érni. 15 perccel a befejezés előtt már meg kell gondolnia, kezdhet-e vagy engedhet-e még új témát, s ha igen, mit. Ha nincs résen, később erőszakkal kell majd félbeszakítania a beszélgetést, s a résztvevők úgy érzik magukat, mint a szükségből partraszállók közvetlenül olyan kérdések zuhataga előtt, amelyeket még szívesen megvitattak vagy megválasztak volna. De ha a vezető felkészül és valamivel a befejezés előtt a csoportot is felkészíti a beszélgetés befejezésére, akkor még sietség nélkül összefoglalhatja, hogy mire jutottak, és hogy az új felismerést hogyan alkalmazhatják a következő hét folyamán. (Esetleg időt hagyhat, hogy ezt a résztvevők csendben maguk gondolják át.) Ilyenkor hasznát veszi, ha a beszélgetésről menetközben vázlatos feljegyzést készített. Egy ilyen befejezés azzal az érzéssel tölti el a jelenlevőket, hogy a beszélgetésüket jól vezették és konkrét eredményre jutottak.

B/ A szabad előadás három szabálya

Szeretném végül felhívni a figyelmet a beszélgetések vezetőinek egy gyakori hibájára. Miért olyan hatástalanok és unalmasak egyes előadók, míg mások egy csapásra sikeresek és erős személyi kisugárzással bírnak? Min múlik ez?

Elsősorban természetesen azon, hogy a meggyőződésük az, amit mondanak, és maguk is azt teszik, amiről beszélnek. Ez alapfeltétel!

Mégis, néha még az ilyen meggyőződéses emberek előadása is elég hatástalan. Mi ennek az oka? Nem csak a csoportvezető (előadó), hanem a résztvevők is érzik, hogy a beszéd üveges tekintetet kelt a hallgatóságban. Miért? Igazában csak apróságokról van szó:

– *a jó előadó szemébe néz a hallgatóinak; nem olvas minden szót a kéziratából; miközben beszél – és különösen a hozzászólások alkalmával – tekintetével nyugodtan körbejárja hallgatói-*

nak az arcát. Nagy hiba volna, ha szemét az előtte heverő szőnyeg mintázatára, vagy a mennyezetre meresztené. Kísérletileg kimutatták, hogy az emberek befogadóbbak, ha a szónok rájuk néz.

– a jó előadó természetes hanglejtéssel beszél; kerüli az unalmas hanghordozást, amit egyesek rögtön átvesznek, mihielyt mondaniuk kell valamit (pl. bevezető szavakat); ez általában együtt jár a szembenézés elhagyásával.

– de mindenek előtt hozzátartozik az érdeklődést keltő előadó gyakorlatához, hogy mondandóját *természetes, könnyed fej- és kézmozgással* nyomatékosítsa; ehhez gyakran még bizonyos akaratlan, de a hallgatóság számára fontos *arcjáték* is járul (szemben a TV-híradó bemondóival, akiknek a szempillája is alig rezdül meg). Ezt testbeszédnek nevezzük, jelezve, hogy a közlés mindig valami szerves egészet jelent.

A vezetőnek, aki tudja, hogy törekednie kell az érdekes előadásra, meg kell egyszer próbálnia alkalmazni ezt a három apró ötletet – és azonnal észreveszi a változást a csoport befogadó készségében. Vajon küldetésünk nem ér meg ennyi fáradságot? Aki azt hiszi, hogy továbbra is megengedheti magának az érdektelen előadást (»én már csak ilyen vagyok«), az tudja meg, hogy ezzel az Örömhírt teszi unalmassá.

Mert aki azt állítja, hogy örül, s hogy az evangélium örömhíre megragadta, s ennek ellenére altatószerként hat hallgatóira, azt nem érdemes meghallgatni: nem meggyőző az üzenete sem.

Ha most valaki azt mondja, hogy ő bizony nem szónok, hanem gyakorlati ember, akit a tettei hitelesítenek, nos, az nyugodtan felejtse el az előbb mondottakat! Ezek ugyanis csak olyanoknak szólnak, akik beszélni akarnak, s így meg kell tanulniuk, miként tudják eredményesebben közvetíteni az üzenetet. – A módszer mindenképpen út, amely a hallgató szívének mélyébe vezet.

Verbényi István

Az ősegyház közösségei (1)

Az ősegyház liturgikus összejöveteleiről szólva (JerFüz 12) már érzékeltettük, hogy ezek – eredetüket tekintve – különböznek egymástól. Mivel ez az őskeresztények liturgikus életét is befolyásolta, érdemes egy rövid áttekintést adni erről a témáról. Ebből a szempontból három sajátos közösséget tudunk megkülönböztetni:

1. a jeruzsálemi, palesztínai zsidóságból megtértek;
2. a diasporában élő hellénista zsidókeresztény közösségek;
3. a pogányokból megtért keresztények közösségei.

Ezt a felosztást használja az ősegyház liturgikus életével foglalkozó neves biblikus, R. P. Tragan OSB *Bibbia e liturgia* c. munkájában (Róma, 1982).

1. A zsidókeresztény közösségek

A Jeruzsálemben és Palesztínában élt keresztények legsajátosabb ismertetőjegye, hogy vallási életük szorosan kapcsolódott a jeruzsálemi Templomhoz. Nemcsak évenkénti látogatói voltak a Templomnak, hanem gyakran résztvettek a templomi istentiszteleteken és a különböző áldozati adományok bemutatásán. Jellemző volt az is rájuk, hogy éppen a Templomhoz való közelségük miatt eredeti nyelven hallották az Írás szavait. Mindentől, ami a vallási életüket megfertőzte volna, erősen tartózkodtak. A jeruzsálemi egyháznak is hangadói voltak, s a szerepük érzékelhető volt az apostoli zsinaton is.

Azonban a Templomhoz való közelségük ellenére is fokozatosan eltávolodnak az ószövetségi kultusztól és egyre inkább, egyre határozottabban teljes elkötelezettséggel fordulnak Krisztus felé. Jézus magatartása válik számukra iránymutatóvá a vallási élet különböző kérdéseiben. Nem tartják kötelezőnek a szombat megtartá-

sát (Mk 2,23-28), a tisztasági törvények előírásait (Mk 7,15) és a bűjtölést (Mt 6,16-18; Mk 2,18). Jézus szembefordul Keresztelő János aszkézisével, sőt vállalja, hogy ő a vámosok és bűnösök barátja (Mt 11,19; Lk 7,34). A tanítványaival elfogyasztott étkezések az üdvösség idejét jelzik már, amikor, asztalához engedve méltatlanokat, eltöröl minden akadályt, és beszólít mindenkit a város utcáiról és tereiről (Lk 14,16-24; Mt 22,1-19).

A Jézusban való hit számukra nem jámbor megnyilatkozás, hanem a bizalomnak erőteljes kifejezése. Válasz, amely ráébreszti őket az Istenhez való közelségre is. Ezt érzékelteti legjobban a Krisztustól hallott megszólítás: Abba! Atya! Az új korszakot jelzi az irgalmas szamaritánusról (Lk 10,30-37), valamint a farizeusról és a vámosról szóló (Lk 18,9-14) példabeszéd is. A Templom megtisztítása (Mk 11,15-17; 27b-33) sem a visszaélések megszüntetését célozza, hanem az ószövetségi törvényt tökéletesítő új korszak meghirdetése. Annak az új korszaknak a bejelentése, amikor Isten kiengesztelődött a bukkott emberrel, új országot teremtett számára örömben és békében, hogy szüntelenül kifejezze háláját és köszönetét.

Ezt az új szövetséget a keresztények úgy élték meg, hogy számukra nem volt elegendő a templomi kultusz. Az Apostolok cselekedetei adja hírül, hogy a kenyértörést házanként végezték. A szinoptikus evangéliumok és az 1. Korintusiaknak írt levél szövegei mutatják, hogy az utolsó vacsora leírásánál is egyre inkább az egyház ünneplése a fontos, ezzel is háttérbe szorítva azt a keretet, amelyben Urunk először vette kezébe a kenyeret és a borral telt kelyhet.

A jelentős liturgikus változásokat a szóhasználat is jelzi. Az újszövetségi iratok mellőzik az ószövetségi kultusszal kapcsolatos kifejezéseket (tisztulási áldozat, pap), helyettük újakat használnak (összejövetel, diakonia, kenyértörés). Még az istentiszteleti élet gyakran használt ószövetségi kifejezése, a liturgia, változataival együtt is mindössze néhányszor fordul elő.

Ezt a közel sem teljes képet tudjuk megrajzolni a jeruzsálemi templom pusztulásáig (Kr.u. 70) az ott élő keresztények liturgikus életéről. Az itteni kibontakozás aztán a körülmények változásai miatt a továbbiakban máshol másként fejlődik és alakul. [Folytatjuk]

A gránátalma

A gránátalma (héberül: rimmon) számos észak-afrikai és nyugat-ázsiai országban honos. Fája magas termető, 3,6-4,5 m magasra is megnőhet. Levelei sötétzöld színűek, hegyes alakúak, ágai tüskések és szúrósak. Csodaszép skarlátsárga és fehér virágait gyógyszerként is használják a vérhas kezelésében. Gyümölcse, amely voltaképpen bogvó, narancs nagyságú és éppúgy gerezdekre osztható, erős héja pedig vörös vagy sárga színű. Húsa zamatos, bőséges létartalma kiválóan üdít. Magvaiból szirupot nyernek, a grenadint.

A gránátalma, bár elterjedtsége révén mindennapos gyümölcsnek számított, nem volt közönséges vagy hétköznapi növény; virága, fája és gyümölcse egyaránt kitűnt különlegességével, egzotikus szépségével. Nagyon valószínű, hogy gyakorisága, nagy területeken való meghonosodása miatt keletkezett és maradt fenn az a néphit, hogy az Édenkert közepén gránátalmafa állott, a tiltott fa gyümölcse, melyet Ádám és Éva nem érinthetett, gránátalma volt. Eszerint Éva, Isten parancsát megszegve érett, zamatos almát adott Ádámnak, aki elfogadta a gyümölcsöt, és mindketten ettek belőle. A Bibliában azonban erről nincsen szó, hanem azt olvasuk: A kert minden fájáról ehetsz. De a jó és rossz tudás fájáról ne egyél, mert amely napon eszel róla, meghalsz (Ter 2,16).

A gránátalmának Izrael életében betöltött szerepét számos bibliai történet bizonyítja. Mikor a vándorló zsidó nép Kánaán határához érkezett, Mózes az Úr tanácsára megbízható embereket küldött az Ígéret földjére, hogy kikémleljék azt. A felderítők, hogy bizonyítsák a tejjel-mézvel folyó ország gazdagságát, mutatóba szőlőfürtök és szőlővesszők mellett néhány gránátalmát és fügét (Szám 13,24) is magukkal hoztak.

Izrael első királya, Saul állandó harcban állott a Kánaán földjén élő népekkel. A filiszteusok elleni háborúban szeretett fia, Jonatán apja oldalán harcolt és kitűnt vakmerőségével. A Biblia leírja, hogy Jonatán szolgájával titokban, apja tudtán kívül, a filiszteusok csapatához osont és az ellenségből sokakat levágott. Saul Geba szélén egy gránátalmafa alatt ült, a szérű mellett. Azoknak az embereknek a száma, akik vele voltak, mintegy hatszázra rúgott (1 Sám 14,2).

A festőien szép gránátalmafa és virága kedvelt témája a művészeteknek is. Az Énekek énekében a völgegyény így dicséri menyasszonyát: A halántékod, akár egy gránátalmagerezd a fátyolod alatt (4,3b)... Hajtásaid gránátalmát termő kerthez hasonlók, (tele mindenféle) pompás gyümölccsel... (4,13); a menyasszony pedig vágyakozva feleli: Magammal vinnélek és bevezetnélek anyámnak házába, és te tanítgatnál, én meg itatnálak fűszerezett borral, gránátalma-musttal (8,2).

Az Istennek tetsző és neki szentelt dolgokon is ott találjuk a gránátalmát. A szentélyben való szolgálathoz Áron számára díszes ruhákat készítettek. A ruhadarabokat különös gonddal, mesteri szakértelemmel díszítették, ahogyan az Úr Mózes által megparancsolta. A köntös alsó szegélyére kék és vörös bíborból, karmazsinból és sodrott szálú lenvászonból gránátalmákat hímeztek (Kiv 39,24).

Az Úr templomát Salamon király káprázatos pompával és a legkiválóbb mesterekkel építette föl. Tíruszból hozatott bronzművest, aki a Templom előcsarnokában két öntött bronzoszlopot állított föl. Az oszlopok fölé, az oszlopfőkre bronzhálót készíttetett, láncszerűen összefűzött zsinórokból kötve. Aztán gránátalmákat is csinált, mégpedig mindegyik háló köré két sort, összesen négyszázat; a háló fölött az oszloppárnákra tették föl őket; kétszáz gránátalmát az egyik oszlopfő köré és ugyanannyit a másik oszlopfő köré is (1 Kir 7,18-20).

Érdekes, hogy a gránátalma József könyvében (15,32) helységnévként fordul elő: Rimmon, amit talán az indokol, hogy valamikor sok gránátalma termett arrafelé.

Zimányi Ágnes

OLVASÓINK KÉRDEZIK

*Mostani számunkban egy olvasói kérdésre
Kerekes Károly ciszterci praeses apát válaszol.*

 Kérdés: Több helyen is szerepel az evangéliumokban: Akinek van, annak még adnak, s akinek nincs, még azt is elveszik, amije van (azaz Isten elveszi). Az egyik helyen (a talentumokról szóló példabeszéd befejezéseként, Mt 25,29) világos ennek az értelme. A többi helyen azonban (Mt 13,12; Mk 4,25; Lk 8,18) nincs ilyen kapcsolat a szövegkörnyezettel. Mi lehet Jézus e mondásának az önálló értelme, jelentése?

Válasz: Sok derék hívó megütközéssel és értetlenül hallgatja Jézusnak afféle töről metszett és sajátosan népies szólásait (ezeket a szavakat a Dei verbum dogmatikus konstitúcióból idézzük), mint például azt, hogy *Akinek van, annak adnak, hogy bővelkedjék, de akinek nincs, attól még azt is elveszik, amije van* (Mt 13,12; vö. a talentumokról Mt 25,29; Lk 19,26).

Ha nem ismerjük ennek a jézusi szólásnak a Sitz im Leben-jét, vagyis az akkori életbe ágyazottságát, akkor valóban nem tudunk vele mit kezdeni. De ha ismerjük akár csak magyar népünknek a pénzvilágra is alkalmazott »kicsi rakás nagyot kíván« szolását, vagy ennek a modern válfajára gondolunk (»a pénznek is megvan a maga tömegvonzása«); avagy amit a franciáktól lehet hallani: »a gazdagnak szívesen adunk ajándékot« (vagy annak egyik válfaja: »a gazdagnak szívesen adunk kölcsön«), mindjárt a helyes megértés irányában kezd mozogni a fantáziánk.

Jézus magatartása ez: Ti emberek, nagyon bölcs szentenciákat fogalmaztok meg evilági magatartástok szokástörvényeiként. Próbáljátok ezt megfogalmazni egy »más« világ normáiként is. Vagyis hogy észreveszitek, Isten maga is örömmel tesz ilyesmit veletek! Ha mennyei kincset gyűjtötök, akkor a ti mennyei Atyátok majd nektek is jó, tömött, megrázott és túlsorduló mértékkel mér az öletekbe (vö. Lk 6,38). És mindezt az örök ja-

vakból, illetve a múltó javak helyett. Aki viszont semmit sem gyűjtött, vegye tudomásul, hogy a semmihez nem lehet hozzákötni vagy hozzáragasztani semmit. Vagy – folytatva a népi fantáziát – a semminek nem lehet semmi tömegvonzása.

Azt kell tehát mondanunk, hogy Jézus töről metszett népi mondásainak megértéséhez nem elég még a latin, a görög és a héber nyelv mégoly akadémiai fokú ismerete sem, hanem törekednünk kell megismerni Jézusnak és általában a bibliai kor emberének egészen sajátos élethorizontját és csodálatos fényű holdudvarokban gazdag népi nyelvét.

Okos kérdések – bölcs mondások

Láttatok valaha is elültetett gyöngyszemet kihajtani? ✓ Ne próbáljátok a disznót éneklésre tanítani. Csak az időtöket vesztegetitek – s a disznót is felingerlítitek.

Bölcs lesz-e a számár attól, hogy könyvtárban él, vagy szentté válik-e a templomban lakó egér? ✓ Rabbí lesz-e a kecskéből attól, hogy szakállat növeszt? ✓ Hogyan tudna valaki az óceánról mesélni a kútban lakó békának, vagy az isteniről beszélni azoknak, akik beszűkítik magukat saját fogalmaikba? ✓ Gondoljatok csak arra, mennyire a jó szándék vezeti a majmot, amikor kiemeli a halat a vízből, hogy megmentse a megfulladástól!

[Büszke vagy az intelligenciádra?] Olyan vagy, mint az az elítélt, aki büszke börtöncellájának nagyságára. ✓ Melyiktek ismeri a rózsa illatát? Most foglaljátok szavakba! ✓ [Hogy a csudába tudna valaki mást látni, mint a holdat, ha azt nézi?] Egy éhes ember sajtnak nézheti. A szerelmes pedig kedvese arcát láthatná benne. ✓ [A zseni az, aki felismeri:] A lepkét a hernyóban, a sást a tojásban, a szentet az önző emberben.

Ami igazán él, annak meg kell halnia. Nézzétek a virágokat; csak a művirágok nem hervadnak el. ✓ Az engedelmesség megtartja a szabályokat. A szeretet viszont tudja, hogy mikor hághatjuk át azokat. ✓ A szakadékon nem juthatsz át kis szökkenésekkel. ✓ Nem a körző rajzolja a kört, hanem a műszaki rajzoló. ✓ A szent csak addig szent, amíg nem tudja, hogy az.

Légy fül, ami a világ minden egyes dologára figyel. Abban a pillanatban, amikor azt hallod, hogy te magad mondtál valamit, állj meg.

[A M. saját megvilágosodásáról] Tudod fiam, az olyan volt, mint amikor mindent elkövetsz, hogy behatolj egy házba: létrán mászol, és ablakot zúzol – s később észreveszed, hogy a ház ajtaja nyitva volt.

[de Mello S.J., A csend szava, Korda, Budapest, 1993]

Évfordulókra emlékezünk

Néhány héten belül két igen fontos egykori pápai dokumentum megjelenésének kerek évfordulójához érkezzünk, amelyek annak idején nagy hatással voltak a katolikus bibliakutatás fejlődésére, azóta is mérvadóak számunkra, illetve segítik megtalálni a tudományág megfelelő helyét az egyházi tudományok sorában. Száz évvel ezelőtt, 1893. november 18-án jelent meg XIII. Leó pápa **Providentissimus Deus** [A Gondviselő Is-

Szent Jeromos egyházatya

ten] kezdetű enciklikája, amely a Szentírás sugalmazásával és magyarázatával foglalkozott. Ötven évvel később, 1943. szeptember 30-án látott napvilágot XII. Piusz pápa **Divino afflante Spiritu** [A Sugalmazó Isteni Lélek] kezdetű enciklikája, amelynek alapján a történetkritikai írásmagyarázat végül is polgárjogot nyert a katolikus teológiában, még akkor is, ha egyes ágazataival szemben a pápai irat kritikus meglátásokat fogalmazott meg. Végül a II. Vatikáni Zsinat a *Dei Verbum* kezdetű dogmatikai konstitúcióban [Az Isteni Kinyilatkoztatásról, 1965. nov. 18.] határozottan buzdít a bibliakutatás korszerű módszereinek alkalmazására.

A zsinat utáni időkben a történetkritikai módszer termékenyítőleg hatott a katolikus teológiának szinte minden ágára. Gondoljunk csak a krisztológiának vagy az egyháztannak a bibliai alapokból táplálkozó megújulására. Ezek a pápai megnyilatkozások közvetlenül vagy közvetve elősegítették, hogy a szakemberek új utakat, új módszereket keressenek a Szentírás eredetei értelmének jobb megértéséhez. Ez ösztönözte a felsza-

badítási teológia és a mélylélektani irányú egzegézis megszületését. Ma már egyre világosabban látjuk, hogy a szentírás-magyarázat egyetlen megközelítési módja sem mondhat le a történetkritikai módszer ellenőrző szerepéről. Másrésről viszont aligha találunk olyan szakembert, aki ne lenne tudatában a történetkritikai módszer korlátainak, és ne ismerné el, hogy az írásmagyarázat olyan sokrétű, összetett folyamat, ahol a szentíráskutatónak egyszerre sok tudományág eredményeire kell támaszkodnia.

A kettős évforduló kapcsán föltehetően ősszel jelenik meg az a pápai dokumentum, amelynek tervezetét a Pápai Biblikus Bizottság ez év április 23-án ünnepélyesen adta át II. János Pál pápának. (A Biblikus Bizottság az ezt megelőző héten tartotta évi teljes ülését.) Az átadott dokumentum munkacíme: **A Szentírás magyarázata az Egyházban.**

A Szentatya ez alkalommal a Biblikus Bizottság tagjainak, több bíborosnak és a diplomáciai testületek képviselőinek jelenlétében beszédet mondott és kiemelte: Az Isten emberi hangon szólalt meg... Ez teszi a szentírásmagyarázók feladatát összetetté, szükségessé, de egyúttal izgalmassá is. Nem szabad az emberi nyelv egyetlen összetevőjét sem figyelmen kívül hagyni. A nyelvészeti, az irodalmi és a hermeneutikai kutatások legújabb eredményei arra ösztönzik az egzegézist, hogy a Szentírás szövegét sokféle (retorikai, elbeszélői és strukturális) szempontból vizsgálják meg; de a többi tudomány, így a pszichológia és a szociológia eredményeit is használják fel. Már XIII. Leó pápa figyelmeztette az akkori biblikusokat: »Nem szabad semmit sem elhamarkodottan idegennek tartaniuk szakterületükön, amit a modern idők serény kutatásai újdonságként hoznak létre. Sőt, ápolniuk kell magukban az éberség szellemét, hogy késedelem nélkül át tudják venni mindazt, amit minden egyes újabb óra a szentírásmagyarázatnak, mint hasznosat kínál« (Vigilantiae, E. B., 140).

...A katolikus egzegézisnek ügyelnie kell arra, nehogy lera-gadjon a Szentírás szövegének emberi vonásainál. Elsősorban a keresztény népet kell segítenie, hogy Isten Szavára rátaláljon,

megértse azt, és így Isten közösségében tökéletesebb életet élhessen. Amennyire ez lehetséges, a szentírásmagyarázónak a szellemi élet mellett elmélyült lelki életet is kell élnie... Engednünk kell, hogy maga a Szentlélek vezessen minket, imádkoznunk kell azért, hogy a Lélek világossága tanítson bennünket.

A Szentatya végül a most készülő dokumentumot méltatva a következőkre mutatott rá: Ami az első pillanatra e dokumentumnál szembeötlő, az a szellemi-lelki nyitottság, amelyben íródott. A szöveg sorra megvizsgálja a mai egzegézisben használt módszereket és eljárásmodokat. Ahol szükséges, ott fenntartásait is megfogalmazza, de szinte mindegyiket alkalmasnak és értékesnek találja, hogy a Szentírás szavának teljes magyarázatához hozzájáruljanak.

A katolikus egzegézis nem akar kizárni semmilyen hasznos módszert. A történetkritikai alapokról kiindulva nyitott a filozófia vagy más tudományágak iránt, és mindegyikben az »isteni magot« keresi...

A Biblia ma minden kontinensen és szinte mindegyik nép körében ismert. De ha azt akarjuk, hogy mély hatással legyen az emberekre, szorgalmaznunk kell az inkultúrációt, és engednünk kell, hogy minden nép a maga sajátos tehetségét hozzátehesse. Azok a nemzetek, amelyeket a modern nyugati civilizációnk kisiklásai kevésbé érintettek, jobban megértik a Szentírás üzenetét, mint mi, akik a szekularizáció és a mítosz-talanítás fonákságai miatt kevésbé vagyunk fogékonyak az isteni Szó indíttatásaira.

E dokumentum segítségével – emeli ki végül a pápa – a Szentírás magyarázata új lendületet kaphat, amely az egész világ javát, a harmadik évezred jobb igazságát és a szeretet beteljesedését szolgálja.

[Rajkai István]

CÍMLAPUNK: Minden mohamedán hívő álma, hogy életében legalább egyszer eljusson Mekkába. Akinek ez sikerült, hazatérése után nagy tiszteletben részesül, az emberek a *hadzs* [zarándok] megtisztelő címmel illetik. Sok zarándok megörökíti utazása történetét a háza falára festve. Ilyen egyiptomi ház látható címlapunkon.

Székely János

Diákistentiszteletre

Lelkiismeretvizsgálathoz:

– Hogy a TV elé leülj és legeld azt a szellemi táplálékot (vagy moslékot), amit épp eléd raknak, arra óráid vannak. Vajon van-e csak pár perced is arra neked, a családotodnak, hogy Isten elé leüljete, az Ő tiszta, éltető szavait olvassátok, hallgassátok?

– Csak szép történetek gyűjteménye neked a Biblia, vagy megérint néha személyesen is?

– Vannak-e olyan sorai a Szentírásnak, amelyeket valóban megvalósítottál néha?

A Biblia él (prédikáció fiataloknak)

Cattaneo egy napon végül elhagyta előkelő otthonát, és kol-dusruhába öltözve a pusztába sietett, hogy ő is beálljon a reme-ték közé. Útközben szembetalálkozott néhány ismerőseivel, akik meglepődve kérdezték:

– Csak nem a rablók törtek rád, hogy ilyen siralmas öltözet-ben látunk?

– De igen – felelte az ifjú moslyogva.

Ezzel elővette a Szentírást és ismerősei elé tartotta:

– Íme, itt van a szelíd rabló, ő fosztott meg minden mulandó tehertől, apámtól és anyámtól. (György Attila nyomán)

Bárcsak elrabolná a mi szívünket is! Mert a Biblia nem pusztán egy könyv. A Biblia él. Lapjaiból ma is előlép Krisztus, úgy, mint 2000 éve, ma is gyógyít összetört szíveket, ma is elcsókol

könnyeket, békét és erőt áraszt, ma is felizzik a levegő, ha megszólal. S ma is vannak Máték, akik megbabonázva felkelnek a vámasztaltól és követik Jézust. A Biblia nemcsak azért igaz, mert egyezik egy 2000 éve megtörtént eseménnyel. Ezért is. De elsősorban azért igaz, mert ma is megtörténik. Bennem és benned. És csak az értett meg valami kicsit is ebből a könyvből, akiben életté válnak a szavai. A Biblia nem kényelmes olvasmány, amit fotelben ülve lapozgatunk. Rabló, el akar rabolni téged. Ég néha az ujjad, ahogy lapozod? A Bibliát nem ítélheted meg tudásod dobogójáról. Ő ítél meg téged, az életedet. A Biblia él. Nem betű. Lélek. Fel akar támadni a lapok sírkövei alól és bekopogtat a szíveden. Beengeded? Vajon magadon érzed Krisztus átható tekintetét, ahogy olvasod a szavait?

Négy evangéliumot írtak, Jézusnak négy arcképét, ahogy ez a kép négy emberéletben megtestesült. De azért írták ezt a négyet, hogy szülessék még millió és millió. Evangéliumok Kitti, Zsóka és Lajos szerint... Hogy az életünk váljék Evangéliummá, bennünk is testet öltjön az Úr millió és millió arcbán. A Biblia nem könyv. Esemény. És esemény akar maradni. Befejezetlen. Csak te fejezheted be az életeddel. Ha nem, az a lap örökre hiányozni fog a Nagy Könyvből, amelyet Isten írni kezdett az emberszívekbe.

Próféták írták ezt a könyvet és apostolok. A vallás zsenije, akiknek megremegett a lelke, ha az Úr érkezett. S ez a remegés, ez az Isten-jelenlét érezhető a soraikból ma is, ha nyitott, szomjas szívvel olvasod. Akkor majd talán felkiált benned és bennem egy-két mondat, talán rabul ejt, talán életté változik. Rabul ejt, mint Cattaneot és mint Dosztojevszkijt is, aki így ír: »Isten néha tökéletesen derűs pillanatokot küld. Ezekben eltelek szeretettel. Ezekben a pillanatokban alakítom ki magamban a Hiszekegyet, amelyben számomra minden világos és szent. Íme, ez az egészen egyszerű Hiszekegyem: Hiszek abban, hogy nincs szebb, mélységesebb, rokonszenvesebb, észszerűbb, férfiasabb és tökéletesebb, mint Krisztus. Sőt, ha valaki megbizonyítaná nekem, hogy Krisztus az igazságon kívül van és az igazság Krisztuson kívül, inkább választanám, hogy Krisztussal maradjak, mint az igazsággal.«

Társulatunk életéből

Bibliaterjesztés Igen sok lelkipásztor és hitoktató keresi meg Bibliaközpontunkat azzal a kéréssel, hogy biztosítsunk számukra olcsóbban vagy ingyenesen Szentírást ill. Újszövetséget. Kérésüket főleg olyan esetben szeretnénk teljesíteni, amikor a kedvezményes árat olyanok kérik, akik rendkívül nehéz körülmények között igyekeznek a legelcsétebbeknek nyújtani a hit és az Írás támaszát (börtönlelkészek, nevelőintézetek, anyagi gondokkal küzdő katolikus iskolák, valamint a szomszédos országokban, magyarságuk megőrzéséért küzdő testvéreink).

Sokat fáradunk azért, hogy teljesíthessük ezeket a kéréseket, hogy előteremtsük ennek anyagi feltételeit. Tagságunk és jötevőink adományait nagyrészt erre a nemes célra fordítjuk, de az igényeket távolról sem tudjuk még kielégíteni.

Könyvszolgálat Fokozatosan ismertté válik az országban, hogy Bibliaközpontunk a Társulat saját kiadványai mellett beszerzi, árusítja és közvetíti mindazokat a biblikus kiadványokat, melyeket a katolikus érdeklődők és hitoktatók haszonnal forgathatnak. A Biblia eredeti (görög, héber) és idegennyelvű (kb. 40-50 nyelv) kiadásain túl árusítjuk és közvetítjük a legtöbb magyar nyelvű kiadványt, hogy a Szentírás apostolai egy helyen beszerezhessenek minden értékes és használható művet.

Bibliaiskola, továbbképzés Ez év első felében sikerrel zárult kezdeményezésünk, az Élő Ige Bibliaiskola, ahol két csoportban mintegy 25 résztvevő kezdte el végezni a fejlettebb országokban kikísérletezett és sikerrel folyó Biblia-kurzus anyagát, Társulatunk továbbképző munkatársainak vezetésével. Eddig három ízben tartottunk bibliaóra-vezetőképző szemináriumot. A következőkre ez év novemberében és jövő tavasszal fog sor kerülni. A résztvevők kérik, hogy az egyszeri alkalom helyett folyamatosan biztosítsuk számukra a továbbképzést; ennek lehetőségét is igyekszünk megteremteni.

Munkatársaink Októbertől egyik munkatársunk, Midling Andrea irodavezető ösztöndíjjal Ausztriába megy, hogy a bécsi egyetem és az osztrák Bibliaközpont keretében bővítsé biblikus ismereteit és megis-

merkedjék az Ausztriában folyó biblikus lelkipásztori munka tapasztalataival. Helyette a továbbképzési munkacsoport egyik tagja fogja végezni az irodavezetői teendőket. Így Társulatunk fő munkatársai a következők: Rajkai István gondnok, terjesztő; Vágvolgyi Éva továbbképzési csoportvezető, Gelley Anna irodavezető. Továbbra is sok, áldozatos, önzetlen segítséget kapunk több tagtársunktól. A legfőbb segítők: Székely István (országos szervezés), Puskás Mária (könyvelés), Horvay Mária (imacsoport).

Közgyűlés

Mint már előző számunkban jeleztük, Társulatunk tagjait szeretettel várjuk ezévi rendes közgyűlésünkre, amelyet szeptember 25-én de. 10 órától ill. [ennek határozatképtelensége esetén] fél 11 órától tartunk a budapesti Patrona Hungariae Gimnázium (Bp. IX. ker., Knézits u. 9-13. sz.) dísztermében.

A közgyűlés előtt 9 órakor közös szentmisén adunk hálát Istennek a kapott jótéteményekért, és kérjük áldását további munkánkra.

Tagságunk egy kis csoportja minden második héten [az év páros péntekéin du. 5-6-ig a Bibliaközpontban] **imaórát tart**, hogy Isten áldását kiesdje munkánkhoz, és imába foglalja minden egyes társulati Tagunk, Jótevőnk és Olvasónk személyes problémáit, gondjait. Kérjük, a távolból is kapcsolódjanak be ebbe a közös imába. - A közös ima erejét Társulatunk életében kézzelfoghatóan tapasztaljuk. Az alakulás óta eltelt idő alatt óvatos reményeinket messze túlhaladva sok segítséget kaptunk, és sok mindent tehettünk a Szentírás-központú keresztény élet terjedése, fejlődése érdekében.

Az a támogató együttműködés, amely megnyilvánul Társulatunk tagjai és fűzetünk Olvasói részéről levelek, javaslatok, kritikák, kétkézi segítség, ima, tagdíj, adomány és még sok más formában - igen nagy örömmel tölt el, és ezúton is szeretném mindezt a magam és mindannyiunk nevében szívből megköszönni!

Tarjányi Béla

KIADVÁNYAINK:

- * Otto Knoch, **1. és 2. Tesszaloniki levél**, ford. Tarjányi Béla, **STUTTGARTI KISKOMMENTÁR** 12 (Sz. J. Bt.) Ára: 220,- Ft
- * **Újszövetségi szentírás**, ford. Békés G. - Dalos P., 12., javított kiadás (Bencés Kiadó - Sz. J. Bt.) **Ára: 155,- Ft [akció!]**
- * **Jézus nyomában - bibliai album**, I. rész, 144 színes, bera-gasztható képpel, Ára: 250,- Ft (10 db-tól: 200.- Ft)
- * Vágvölgyi Éva, **Az aranyvirág** - mesék kicsiknek és nagyok-nak, (Sz. J. Bt. 1992) Ára: 145,- Ft
- * **BIBLIAI OLVASÓKÖNYV »A«** [hallássérült és értelmi fogyat. kisebb gyermekeknek] (Sz. J. Bt., 1992.) Ára: 158,- Ft
- * **BIBLIAI OLVASÓKÖNYV »B«** [hallássérült és értelmi fogyat. nagyobb gyermekeknek] (Sz. J. Bt., 1992.) Ára: 198,- Ft

KÖNYVSZOLGÁLAT

Újdonságok

- * Pollák Kaim: **HÉBER-MAGYAR SZÓTÁR** (Sz. J. B., 1993) Ára: 800,- Ft (megjelenés előtt)
- * **APOKALIPSZIS / A FÖLTÁMADÁS** [Az 1991-es és 1992-es évi Szegedi Biblikus Konferencia előadásai] (Szeged, 1993.) Ára: 250,- Ft
- * D. Harrington S.J.: **EVANGÉLIUM MÁTÉ SZERINT** [Szegedi Bibliakommentár 1.] (Korda-Bencés, 1993) Ára: 190,-

Hittanóra-segédanyag:

- * **KIS BIBLIAI ATLASZ** (Kairosz-Piemme) Ára: 220,- Ft
- * **SZÍNEZŐ AZ EVANGÉLIUMOKHOZ** [52 db 10x15 cm-es rajz óvodás korú hittanosoknak] (Effeta Alap. 1992.) Ára: 50,- Ft

KOMMENTÁRSOROZAT AZ ÚJSZÖVETSÉGHEZ!

*A nagysikerű STUTTGARTI KISKOMMENTÁR
21 kötete folyamatosan megjelenik Társulatunk kiadásában.*

*Értéke a rövidség, a tudományos alaposság
és a biblikus-lelkipásztori, aktualizáló beállítottság.*

Egyedülállóan kedvezményes előfizetési lehetőség!

*Aki »SKK támogatás« jelzéssel
befizet Társulatunknak 480,- Ft adományt, annak
ajándékba adjuk (megküldjük) a már megjelent kötetet
(1-2. Tessz), és egy éven belül a következő két kötetet
(Kol-Efesz; Filippi-Filem).*

*A további kötetek árából pedig részükre
10 % engedményt adunk!*

- * **KERESZTÉNY SZIMBÓLUMOK PECSÉTEN** [38 féle - katalógus alapján] Darabja: 120,- Ft
- * **BIBLIAI PECSÉTNYOMDA** [13 sorozat katalógus alapján a Biblia történeteiből] csomagonként: 1.300,- Ft
- * **ÚJSZÖVETSÉGI JELENETEK PLAKÁTON** [40 db 95x70 cm-es nagyságú, egyenként 6-8 fekete-fehér színű képpel] (Győr S. evang. lelk. magánkiad., 1991) Ára: 1.400,-Ft
- * **KÉPESLAPOK** [színes fotók, rajzok bibliai idézettel] (Sz.J.Bt., 1992.) darabonként: 14,- Ft
- * **KÖNYVJEZŐK, SZENTKÉPEK** (színes fotók, rajzok bibliai idézettel] (Sz. J. Bt., 1992.) darabonként: 7,- Ft
- * **BIBLIAI KVÁRTETT** [Kártya 12 féle játékhoz, kicsiknek - nagyoknak] (Galaxis-Plus Gmk., 1992) Ára: 220,- Ft

Verbum Domini

40 Ft

Éves hozzájárulás: 160 Ft (+ postaköltség)

Szavaidat
szívembe zárom
Zsolt 119,11

manet in aeternum
